

ISBN – 979-8-89480-690-7

DOI – 10.46299/ISG.2024.MONO.PED.4

*Culturology, upbringing and
education as components of
pedagogical and philological
activity*

Collective monograph

Boston 2024

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

ISBN – 979-8-89480-690-7

DOI – 10.46299/ISG.2024.MONO.PED.4

Authors – Бабкіна О., Бабкіна М., Іванюк Г., Венгловська О., Буклів Р., Носкова М., Хомич О., Виноградова О., Коляда І., Писарева Л., Шахова К., Василенко О.О., Федотова О., Томаз І., Лобур Н., Іващук А., Stadnyk V., Конох А., Конох А., Конох О., Петелько М., Гвоздьов М., Коваленко О., Голота Н., Карнаухова А., Попиченко С., Скрипник Н., Aleksieienko-Lemovska L., Bukliv S., Bukliv O., Bukliv R., Zhygalo I., Blavt O., Dubovyk O., Kolisnyk-Humeniuk J., Holiiad I., Matiikiv I., Holiiad R., Slipchyshyn L., Dynko V., Аксьонова О., Авдєєва С., Мінакова І., Тонне О., Hutyria S., Cherniakova V., Shevchuk A., Таточенко В.І., Гаран І.О., Ковтун Л., Ковтун С., Nikolaeva S., Chernysh V., Diachkova Y.

REVIEWERS

Kazachiner Olena – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Human Health, Rehabilitation and Special Psychology, Kharkiv National Pedagogical University named after G.S. Skovoroda.

Published by Primedia eLaunch

<https://primediaelaunch.com/>

Text Copyright © 2024 by the International Science Group(isg-konf.com) and authors.

Illustrations © 2024 by the International Science Group and authors.

Cover design: International Science Group(isg-konf.com). ©

Cover art: International Science Group(isg-konf.com). ©

All rights reserved. Printed in the United States of America. No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted, in any form or by any means, or stored in a data base or retrieval system, without the prior written permission of the publisher. The content and reliability of the articles are the responsibility of the authors. When using and borrowing materials reference to the publication is required.

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe and Ukraine. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science.

CULTUROLOGY, UPBRINGING AND EDUCATION AS COMPONENTS OF PEDAGOGICAL
AND PHILOLOGICAL ACTIVITY

The recommended citation for this publication is:

Culturology, upbringing and education as components of pedagogical and philological activity: collective monograph / Stadnyk V. – etc. –International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch, 2024. 482 p. Available at: DOI – 10.46299/ISG.2024.MONO.PED.4

TABLE OF CONTENTS

1. ART		
1.1	Бабкіна О. ¹ , Бабкіна М. ² ХЕНД-МЕЙД ЯК ЗАСІБ ЕКОЛОГІЧНОГО ДИЗАЙНУ, АРТ-ТЕРАПІЇ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЕТНОКУЛЬТУРНИХ ТРАДИЦІЙ ¹ Кафедра візуального дизайну і мистецтва Національного університету «Львівська політехніка» ² Кафедра іноземних мов гуманітарно-соціального спрямування Національного університету «Львівська політехніка»	10
2. GENERAL PEDAGOGY AND HISTORY OF PEDAGOGY		
2.1	Іванюк Г. ¹ , Венгловська О. ¹ БОРИС ДМИТРОВИЧ ГРІНЧЕНКО - ВАРТОВИЙ РІДНОГО КРАЮ ¹ Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна	22
2.2	Буклів Р. ¹ , Носкова М. ² КОРОТКИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ОСВІТНІХ ПАКЕТІВ В УКРАЇНСЬКІЙ ДИСТАНЦІЙНИЙ ШКОЛІ ¹ Канд.техн.наук, доцент кафедри хімії і технології неорганічних речовин Національного університету "Львівська політехніка" ² Д.пед.н., доцент, доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, директор центру інноваційних освітніх технологій	31
2.3	Хомич О. ¹ , Виноградова О. ¹ , Коляда І. ² , Писарева Л. ¹ , Шахова К. ¹ ЕФЕКТИВНІ ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ¹ кафедра дошкільної та початкової освіти ² кафедра управління інформаційно-освітніми проектами, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради»	43
3. INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN EDUCATION		
3.1	Василенко О.О. ¹ СПЕЦИФІКАЦІЇ ПЕРЕХОДУ АВТОРИТЕТНИХ ЗАПИСІВ ІЗ MARC21 ДО UNIMARC ¹ Інститут кібернетики імені В.М.Глушкова НАН України, м. Київ	54

SECTION 2. GENERAL PEDAGOGY AND HISTORY OF PEDAGOGY

DOI: 10.46299/ISG.2024.MONO.PED.4.2.1

2.1 Борис Дмитрович Грінченко - вартовий рідного краю

Постать Бориса Грінченка належить до тієї когорти українських громадських діячів і педагогів, яких то замовчували за імперськими забаганками й кидали в забуття, то ненавиділи і тоді, їхні імена були під заборонаю. За плином часу провідні педагогічні ідеї Б. Грінченка не втратили своєї вартості. Вчитуєшся в рядки цього духовного велета і стає зрозуміло, що в суцшому нині освітньому просторі України його ідеї не втратили затребуваності в соціально-культурному та освітньому сенсах.

Переосмислення стратегії розвитку освіти в Україні зумовлено потребами вибудовування гнучкої життєздатної моделі функціонування закладів загальної середньої освіти з метою забезпечення функціональності знань, умінь, навичок і способів діяльності в умовах викликів воєнного часу, творення спільного європейсько культурного та освітнього простору. Очевидним є те, що надання переваг прагматичній освіті, надмірна практична спрямованість змісту та організації навчання спричинили ескалацію духовної кризи. Нині, метою гуманістичного оновлення освіти і педагогіки загалом, є наближення її до потреб людини на засадах людиноцентричних цінностей. Оскільки гуманізація є соціально-культурною позицією, яка ґрунтується на пріоритеті людини як найвищої цінності, – на часі розбудова шкільної освіти на людиноцентричних засадах.

Джерелами розвідки є статті про Б. Грінченка, що вийшли друком в Українському педагогічному журналі «Світло» (видавництво Український Учитель). Коротка історична довідка: прогресивне українське педагогічне періодичне видання, що висвітлювало важливі на той час питання навчання дітей рідною (українською) мовою та просвітництва в 1910–1914 роках. Ідейним натхненником журналу був Б. Грінченко, він навіть дав згоду про те, щоб його очолити (через передчасну смерть педагога, цим намірам не судилось

здійснитись). За життя Б. Грінченка пропонував цікаві питання для розгляду в журналі, теми статей. У розвідці подано провідні ідеї Б. Грінченка про українське шкільництво та цікаві факти з життя педагога, описані його сучасниками. З-поміж великих українців визначною є постать Бориса Дмитровича – етнографа, мовознавця, педагога і громадського діяча, який жертвовно служив українській ідеї: «Він немов ліванський кедр, що височіє над рідним краєм, Налітають на нього ревучі вітри, шарпають зусбіч, прагнуть скинути з вершини, але Він, міцно прорісши корінням у кам'яний ґрунт, щоб там не було, тримається. Не хоче поміняти своєї нагірної долі на долю лугової трави, не бажає спокою у затишній долині» [10].

Учительські будні Бориса Дмитровича Грінченка, його невтомна праця в царині тогочасної української культури та шкільництва наводить на роздуми: що спонукало цю освічену людину до жертвовного служіння людям? Якими життєвими та педагогічними сенсами? Деякі відповіді на це запитання знаходимо в статті І. Спілки «На початку вчителювання», надрукованій у журналі «Світло», 1910 року [11, С. 48-53]. Автор, наведеної вище статті, був сучасником педагога, їхні життєві шляхи часто перетинались. І. Спілка описує спогади про початок вчительської праці Б. Грінченка, яку педагог поєднував із громадською, просвітницькою роботою, а саме: боротьбою за навчання дітей українською мовою і визнання права народу мати в «своїй школі свою мову». Для тогочасної підросійської України це було викликом проти існуючих порядків, зокрема в освіті. За імперської доби Б. Грінченко прагнув навчати учнів українською мовою тоді, коли влада на всіх рівнях намагалася закрити дітям і молоді шлях до шкіл в україномовному середовищі. Призначення кандидатом на вчителювання здебільшого видавались у зросійщені села, де й розпочав свою тернисту педагогічну дорогу Б. Грінченко. 1882 рік – це початок його вчительського служіння в с. Єфремовка, під Чугуєвом. Влада боялася направляти талановитого вчителя і національно свідомого просвітника в українські села. Тим не менше, Б. Грінченко намагався використати кожен змогу для спілкування з українськими селянами. Він врахував те, що село Єфремовка, тогочасної

Харківської губернії, розташовано на межі з україномовним селом Семенівка (Полтавська губернія, подано назву згідно з територіально-адміністративним устроєм того часу). Він відмовився від шкільного помешкання для вчителів і винаймав хату в селі Семенівка. Тому йому доводилось щоденно ходити пішки на роботу в школу села Єфремівка на Харківщині. Таким вчинком Б. Грінченко увиразнював своє ставлення до українства, намагався бути ближче до україномовних людей, їхньої культури і потреб. Відкрита україно центрована позиція була причиною частих переведень Б. Грінченка з однієї школи в іншу. Згодом він працював в Олексіївці, а пізніше – в Нижній Сироватці Сумського повіту (згідно з тогочасною територіально-адміністративною назвою). У цьому селі вчительська діяльність Б. Грінченка була під пильним оком місцевого попа та другого вчителя, які постійно писали на нього донесення. Варто зауважити таке: доброзичливий світоч для своїх учнів та їхніх батьків, Борис Дмитрович не міг пристосуватися до середовища цинічних і недоосвічених доносителів. Він не вписувався в їхнє середовище своїм чуйним ставленням до учнів, ідейними переконаннями і просвітництвом серед селян. Зазвичай доноси були недолугого змісту. Наприклад, з-поміж інших них були й такі: вчитель вперто називав попа законовчителем, а не «батюшкою», як було прийнято тих часів. Тому Б. Грінченко поповнив когорту «ненадійних» і його перевели в іншу школу. Тотальна недовіра урядовців, шпигування, намагання принизити цю потужну і віддану своєму народові постать, спричинили відмову Б. Грінченка від учителювання. Він повернувся спочатку на хутір до свого батька, а згодом на Херсонщину, де працював статистом.

У статті «На початку учителювання» І. Спілка стисло, але дуже проникливо виклав тернистий шлях Б. Грінченка-вчителя. В соціально-політичних умовах наприкінці 19 – на початку 20 століття самоцінність особистості вчителя в підросійській Україні була за межами сприйняття колоніальною владою [11, С. 48–53]. Студіювання підбірки листів, що надруковані у книзі 3, наведеного в тексті примірника журналу «Світло» йдеться про палку прихильність учнів і їхніх батьків до Б. Грінченка-вчителя. І. Спілка,

який був ініціатором публікації цих листів 1910 року, писав про те, що листи містять не лише пам'ять про вчителя, а слугують свідченням великої шани і любові до нього. Зауважимо, що перші листи до Б. Грінченка від його учнів були з Єфремівки та Олексіївки, де він учителював перші два роки. Вчителя вихованці сприймали з великою любов'ю, ділилися з ним спогадами про час, коли він розкривав перед ними паростки знань про людські чесноти та запрошували погостювати в їхніх сім'ях під час Різдва. Листи від Б. Грінченка були справжньою подією для його учнів і селян, їх перечитували неодноразово. Про це засвідчує фрагмент листа від учнів з Сироварки. Інтерес становлять листи до Б. Грінченка від братів Грицька і Петра Книшенків, вони містять спогади цих дітей про той час, коли вчитель їх учив добру та дякують за книжки. Людність і чесність Б. Грінченка притягували до нього людей із різних верств. Так, переписка сім'ї Позняків з Б. Грінченком засвідчує, що селяни ділилися з ним, як своїми радощами, так і проблемами (наприклад, потребами взяти невелику суму грошей у борг). Зміст оприлюдненого листування засвідчує те, що Б. Грінченко в своїй особистості поєднував велику людність і відповідальність за подальшу долю нової генерації українців, що розвивається нарівні з іншими європейськими народами.

Вартісною, для розкриття ціннісних інтенцій непересічного педагога, є праця Д. Пісочинця «Учителювання Б. Грінченка» (1911). Її автор був очевидцем багатьох подій з життєпису Б. Грінченка, тому інформацію подає згідно з їх хронологією [12, С. 40-55]. Автор цієї статті подає власне бачення постаті Б. Грінченка в контексті його педагогічної та громадсько-просвітницької діяльності. На думку Д. Пісочинця непересічність постаті Б. Грінченка полягає в цілеспрямованій праці задля людей, що й вирізняло його з поміж тогочасних українофілів, які часто забалакували насущні проблеми освіти, культури, виховання нової генерації українців. Своїм прикладом невтомної праці в царині шкільництва та просвітництва народу, як зауважує Д. Пісочинець, багато зробив для формування осередків дієвих українофілів, на відміну від тих, «...дармоїдів рідної землі, котрі роблять тільки зубами та дурним язиком!» (мова

оригіналу за Д. Пісочинцем). Чим була вчительська праця для самого Б. Грінченка? Очевидним є те, що була праця не заради заробітку куска хліба щоденно. Вчителювання та просвітницька праця – щоденна, важка, копітка для Б. Грінченка були його життєвою місією задля служіння своєму народові.

Інший сучасник Б. Грінченка – Г. Шерстюк, на шпальтах журналу «Світло» (1910) емоційно передає свої спогади про перебіг його вчителювання, якому він посвятив майже половину свого життя. Автор, названої вище за текстом статті, розповідає про те, що Б. Грінченко свій педагогічний вектор обрав завдяки співпраці з активним крилом інтелігенції (українофілів). Це був свідомий вибір своєї місії – боротьби за розширення поля функціонування української культури, української мови та української історії. Як учитель і громадський діяч обстоював проукраїнську позицію щодо навчання дітей рідною мовою (українською) в умовах культурної експансії російської імперії. Роботу вчителя Б. Грінченко провадив у сув'язі з літературною та етнографічною. Про його невтомну працю в царині освіти народу засвідчує такий факт: вечорами писав для дітей і про дітей оповідання, казки і вірші, що були зрозумілі для учнів і їхніх батьків.

У книгах для дітей педагог-письменник розвивав ідею про цінності людини, а саме: поваги до культури та історії, справедливості, співпереживання і готовності до добродійства. Підтвердження цьому є міркування Г. Шерстюка, викладені в статті «Борис Грінченко і українська школа» (1910) [13, С. 18-23].

Сучасник Б. Грінченка та його соратник – Г. Шерстюк описує його постать в руслі тогочасної боротьби прогресивних громадсько-культурних діячів за відродження української школи. Автор вказаної вище статті засвідчує дієвий характер Б. Грінченка та його безкомпромісність у виборюванні права українців на свою школу, що сіятиме світло знань і культури. Педагог докладав зусилля для того щоб школа була культурно-освітнім осередком, забезпеченим добрими книгами. Насамперед, педагог привернув увагу до того, що школа має мати бібліотеку і сам розпочав збирати книги для дітей і батьків. Зважаючи на те, що тих років бракувало книг, написаних українською мовою, Б. Грінченко сам

власноруч переписував твори українських авторів і цими рукописними творами поповнював книгозбірню. Багато книг вчитель писав сам, не лише для своєї дочки Настусі, а й для місцевих селян та їхніх дітей. Як зауважує Г. Шерстюк, селяни зачували вірші Б. Грінченка напам'ять. Свою діяльність у царині шкільництва Б. Грінченко поєднував з організацією середовища для просвітництва всіх верств українства, започаткуванням української бібліотеки. В цій справі йому доводилось долати труднощі і-за браку українських книжок, придатних для народної бібліотеки. Збірки складав з творів, написаних авторами різних років українською мовою. До організації українських бібліотек педагог закликав своїх однодумців-учителів. Він розумів силу вчительства у цій важливій справі, тому намагався привернути увагу до їхньої громадянської позиції. Вчителі стоять найближче до справи освіти народу, а тому їм належить найбільше зробити і сказати в оборону української школи, вважав Б. Грінченко. Тому він бере на себе складне завдання: висвітлити справжній стан занепаду тогочасного шкільного навчання учнів. Заклик вчительства до праці, сповнений силою переконання Б. Грінченка щодо його просвітницького місіонерства.

У статті «На роковини», що вийшла друком 1911 року (після смерті Б. Грінченка), Г. Сьогобічний висвітлює діяльність педагога-патріота, захисника рідної мови. Автор наведеної статті описує свою співпрацю з Б. Грінченком щодо можливостей перекладу його оповідання «Каторжна» з наступним друком у журналі «московською» мовою, аби якомога більше людей читали. Згоду про таку роботу Б. Грінченко дав за умови, що стаття цією мовою буде за його авторством, а не підписана псевдонімом (В. Чайченко), яким він іноді послуговувався. Г. Сьогобічний, перейнявшись ідеєю Б. Грінченка про необхідність розширення культурно-освітнього поля використання української мови, вирішив започаткувати переклади художніх творів – з російської мови та видавати їх друком українською мовою. Загалом Б. Грінченко підтримав ініціативу Г. Сьогочасного, однак був дуже суворим критиком його першого перекладу оповідання російського письменника (українського походження) І. Потапенка: мова перекладу «штучна», «мудрована». Він був проти того, щоб

переклад літературних творів робити нудним, незрозумілим і невластивим для української мови стилем. Писати та перекладати треба просто, для того, щоб літературний твір читали всі верстви населення та отримували від цього насолоду й пізнавали нове, збагачували свій світогляд і громадянську позицію. Для шліфування майстерності перекладача Б. Грінченко радив Г. Сьогобічному читати українською мовою твори українських письменників, а саме: М. Вовчок («Народні оповідання»); П. Куліша («Чорна рада», «Досвітки», «Народні оповідання в «Записках о Южной Руси». За взірць чистої народної української мови, Б. Грінченко надіслав Г. Сьогобічному кілька своїх творів, що надихало і підтримувало перекладача-початківця, добросердечно оцінював його літературні здобутки та вказував на помилки, що їх робив у перекладах [14, С. 18-23].

У педагогічному трактаті «Якої нам треба школи» (1917) Б. Грінченко пише про побудову української школи, яка має слугувати чинником соціального, культурного та державного розвитку. Педагог переймався стратегічною проблемою школи і освіти: як вчити та чому вчити? Відповідь Б. Грінченко обґрунтував трьома тезами: сутність першої полягає в науковому потенціалі знань, які дає школа; друга висвітлює першорядність рідної мови та літератури, історії та народознавства; третя – зміст освіти учнів/учениць має носити практико орієнтований характер. Освітні, соціальні, культурні, просвітницькі, державотвірні завдання щодо освіти молоді генерції українців Б. Грінченко увиразнює в місії нової української школи [15, С. 10-12].

На думку педагога школа і сім'я, яка виховує дитину є осередками морально-духовного виховання. Тому важливо урівноважити суспільні цілі виховання з тими, що висновують батьки (особи які їх замінюють). Ця ідея містить актуальність у нинішній час, тому її варто брати до уваги розробникам концепцій з різних аспектів реформування освіти. Варто зауважити, що ідеї нової української школи мали достатньо потужний розвиток у середовищі національно свідомих мислителів і педагогів на зламі 19-20 століть. З поміж інших, на тлі суспільних зрушень того часу чільне місце провідника української школи та

освіти і культури належить Б. Грінченкові. В наведеній вище за текстом праці педагог, чітко і достатньо гостро вказує на цілі майбутньої школи: державотворчу, просвітницьку, культуротворчу, економічну [15].

Школа має давати добрі знання, які є запорукою культурного, життєвого зростання і учнів, і суспільства. Тому Б. Грінченко зосереджував свою увагу на проблемі пошуків нового змісту навчання. Насамперед, зміст навчання потрібний науковий, який в прийдешньому часі стане рушієм суспільного розвитку. Зазначимо, що зазначена ідея не втратила актуальність. Освіту нині розглядають в контексті розвитку людського капіталу, сучасних технологій, національної безпеки. Друге: осередком змісту навчання (освіти) учнів нової школи має бути рідна мова і література, історія і народознавство. На думку Б. Грінченка, саме ці галузі знань слугують потужним ресурсом ціннісно-світоглядного розвитку молодшої генерації, розуміння явищ і процесів, подій минулого і привнесення кращих цінностей у майбутнє життя родини, суспільства. Б. Грінченко розвивав ідею про затребуваність практико орієнтованого змісту навчання в новій школі. Тяглість цієї ідеї простежуємо в Концепції «Нова українська школа» (2016).

У руслі нинішніх стратегій розвитку шкільної освіти в Україні доконаним і людинотвірним є виховний ідеал висновуваний Б. Грінченком у процесі його вчителювання в різних школах тогочасної підросійської України та громадської діяльності. Насамперед педагог розглядає сім'ю, як осередок виховання дитини в ранні роки і стверджує про те, що сама сім'я має бути взірцем ладу і любові. Водночас суспільні цілі виховання не повинні протирічити моральним цінностям сім'ї: прищеплені в дитячому віці цінності поваги до батьків сприяють формуванню надалі поваги до родини, свого роду і батьківщини, що ґрунтуються на довічних цінностях – любові, повазі, гідності, добрі. Б. Грінченко вважав виховання важливим чинником освіченості людини, а освіта має перетворюючий характер і слугу в широкому сенсі ресурсом для заведення добрих державних порядків.

Насамперед варто повернутися до тих ідей, які нині на часі в українських школах: як учити? Звернення Б. Грінченка до книжки, її місця в навчальному процесі наводить на розмірковування про суцільний стан з читанням учнів різних вікових груп і потребою подолання відсутності в дітей інтересу до читання. Книжки для дітей (йшлося про учнів початкової школи) мають бути написані зрозумілою мовою і доступні для них. Дитячі книги, підручники педагог розглядав не лише як засіб навчання, добрі знання отримані з книг він розглядає в руслі майбутньої життєтворчості для перетворюючої суспільної діяльності.

Для Б. Грінченка – вчителя близькою посутньо і зрозумілою була суспільна місія вчителів: вирощування майбутнього, несення просвітництва, моралі і духовності. Зазначені творцем нової педагогіки національної освіти ідеї, суголосні до нинішніх викликів, які постали перед українською школою та педагогічним середовищем в умовах воєнного часу. Образ учителя в творчості Б. Грінченка увиразнений поважним ставленням до людей праці, до тих, хто є батькам ми учнів. У своїх літературних творах він вивищує людину з її потребами, переживаннями; героями оповідань «Без хліба», «Кавуни», «Украла», «Олеся», «Грицько» були діти, яким Борис Дмитрович бажав доброї долі та кращого життя.

Попри багатогранну діяльність у різних галузях культури, не можна не звернути увагу на те, що з усієї самовідданої праці в царині українства, найулюбленішою для Б. Грінченка була справа творення українського шкільництва. Про нього він піклувався і найбільше бажав служити справі освіти народу.

Унесок Б. Грінченка у розвиток української культури та шкільництва є предметом вивчення багатьох поколінь дослідників в Україні та за її межами. І кожного з нас надихає мета, до якої прагнув Б. Грінченко, а саме: допомогти українцям вийти на шлях до кращого життя і зайняти почесне місце з-поміж інших вільних націй. До цієї мети йшов великий українець усе своє свідоме життя.

REFERENCES

1. Шмагало Р. Т. Декоративне мистецтво і еко-дизайн: філософсько-освітні основи розвитку і сучасні виклики. *Art and Design*. 2020. № 4 (12). С. 185-194.
2. Близнюк М. Екологічний дизайн: теоретичні основи, принципи, освітня складова. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2019. Вип. 33. С. 141-153.
3. Бейлах О. Д. Екологічний напрям у практичній і проектній діяльності дизайнерів. *Мистецтвознавство, архітектура, будівництво. Теорія та історія культури*. 2013. Вип. 4-5. С.171–174.
4. Тканко З., Тканко О. Екологічний дизайн в індустрії моди початку ХХІ ст. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2019. Вип. 39. С. 161-169.
5. Ramírez-Escamilla, H.G.; Martínez-Rodríguez, M.C.; Padilla-Rivera, A.; Domínguez-Solís, D.; Campos-Villegas, L.E. (2024). Advancing Toward Sustainability: A Systematic Review of Circular Economy Strategies in the Textile Industry. *Recycling*, 9,95. <https://doi.org/10.3390/recycling9050095>
6. Захарова С. Г. Екодизайн в контексті державного регулювання готельно-ресторанною сферою України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 10, 2015.
7. Атаманчук Н. М. Хендмейд – спосіб підвищення стресостійкості у студентів ЗВО. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України*. 2020. Том XI: Психологія особистості. Психологічна допомога особистості. Випуск 21. С. 6-23.
8. Fuchs, Christoph, Schreier, Martin, van Osselaer, Stijn M. J. The Handmade Effect: What's Love Got to Do with It? *Journal of Marketing* 79(2): 98-110. 2015. DOI: 10.1509/jm.14.0018
9. Huotilainen, M., Rankanen, M., Groth, C., Seitamaa-Hakkarainen, P., & Mäkelä, M. (2018). Why our brains love arts and crafts: Implications of creative practices on psychophysical well-being. *FormAkademisk*, 11(2).
<https://doi.org/10.7577/formakademisk.1908>
10. Животенко-Піантків А. Педагогічно-просвітницька праця Бориса Грінченка. Київ: Вид. центр «Просвіта», 1999. 176 с.
11. Спілка І. На початку вчителювання. *Світло*. 1910. № 3. С.39-44.
12. Пісочинець Д. Учителювання Бориса Грінченка. *Світло*.1911. № 5. С.31-46.
13. Шерстюк Гр. Борис Грінченко і українська школа. *Світло*.1910. № 1. С .9-14.
14. Сьогобічний Г. На роковини. *Світло*. 1911. № 5. С. 9–14.

15. Грінченко Б. Д. Якої школи нам треба. Київ: Видавництво товариства «Криниця», 1917. 31 с.
16. <https://saveschools.in.ua/>
17. <https://udsh.info/>
18. Bukliv R. Innovative and modern foundations of pedagogy: колективна монографія / R. Bukliv, M. Noskova, Y. Shalovylo, T. Chaikivskyi, O. Blavt, T. Gurtova, V. Stadnyk, I. Pochapska, Бучок О., Бучок Л.– Boston: Primedia eLaunch, 2022. – 374 с. (R. Bukliv, M. Noskova, Y. Shalovylo, T. Chaikivskyi. The organization of the educational process in institutions of general secondary education in the conditions of martial law based on the example of practice of lviv region teachers. - Boston: Primedia eLaunch, 2022. – с. 17-30).
19. Бех І.Д. Компетентнісний підхід у сучасній освіті / І. Д. Бех. [Електроний ресурс]. URL:<http://ipv.org.ua/component/content/article/8-beh/56-2012-09-04-22-32-01.html>
20. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2006. 256 с.
21. Оліяр М. П. Теоретико-методичні засади формування комунікативно-стратегічної компетентності майбутніх учителів початкових класів: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02/13.00.04/Державний заклад «Південноукраїнський нац. педагог. ун-т ім. К.Д. Ушинського». Одеса, 2016. 551 с.
22. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: монографія / за ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 412 с.
23. Хомич О., Виноградова О. Коляда І., Писарева Л. Шахова К. Педагогічна майстерність майбутніх вчителів початкових класів: теоретичні аспекти. Interaction of philology, pedagogy, culture and history as a way of integrating learning: collective monograph / Perevorska O., Prihodko T., Kobzieva I. – etc. – International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch, 2024. 507 p. Available at: DOI – 10.46299/ISG.2024.MONO.PED.1. С. 36 – 45.
24. Хомич О. Б., Коляда І. Г. Професійне становлення майбутнього педагога-майстра в системі неперервної освіти. Proceedings of the XV International Scientific and Practical Conference. Lisbon, Portugal. 2024. Pp. 10-13. 16-19 квітня 2024. С.220-224. URL: <https://isg-konf.com/new-knowledge-strategies-and-technologies-for-teaching-young-people/>
25. Бурлакова І. А. Психологічне забезпечення педагогічної майстерності: навчально-методичний посібник/ І.А. Бурлакова, Н.О. Євдокимова, О.А. Агаркова, І.А. Шрамко, Л.С. Пілецька, О.В. Шевяков, Я.А. Славська, О.В. Бабатенко, Т.В. Кондес. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 276 с.
26. Бех І. Д. Особистісно-зорієнтоване виховання: Навч.-метод. посібн./ І. Д. Бех. К.: ІЗМН, 1998. 204 с.

27. Badovinac B. PUC highlights: Activities, format updates, and publications. Charting Course, Maribor, Slovenia, 12 November 2024. 2024. URL: <https://www.ifla.org/permanent-unimarc-committee-puc/6th-unimarc-users-meeting/> (date of access: 30.11.2024).
28. Barry R. K. Relationship of the MARC 21 authority format to UNIMARC. Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Μακεδονίας. URL: <http://hdl.handle.net/10797/11947> (date of access: 13.11.2024).
29. MARC 21 format for authority data. Library of Congress. URL: <https://www.loc.gov/marc/authority/> (date of access: 14.11.2024).
30. UNIMARC to MARC 21 conversion specifications. Library of Congress. URL: <https://www.loc.gov/marc/unimarc21.html>.
31. Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS). (1994). Marrakesh, Morocco. URL: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_01_e.htm (дата звернення: 26.09.24).
32. Anderson, T. (Ed.). (2008). The theory and practice of online learning (Issues in Distance Education Series). Athabasca University Press. ISBN 1897425082.
33. Brey, P. A. E. (2012). Anticipatory ethics for emerging technologies. *Ethics and Information Technology*, 6, 1-13. URL: <https://doi.org/10.1007/s11569-012-0141-7> (дата звернення: 21.09.24).
34. Convention de Berne pour la protection des œuvres littéraires et artistiques, 1886. Berne, Suisse. URL: https://wipolexres.wipo.int/edocs/lexdocs/treaties/fr/berne/trt_bern_e_001fr.pdf (дата звернення: 21.09.24).
35. Convention de Paris pour la protection de la propriété industrielle, 1883. Paris, France. https://wipolex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/treaties/fr/paris/trt_paris_001fr.pdf (дата звернення: 14.10.24).
36. Ess, C. (2013). *Digital media ethics* (2nd ed.). Polity.
37. Fabris, A. (2018). *Ethics of information and communication technologies* (SpringerBriefs in Applied Sciences and Technology). Springer Cham. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-75511-3> (дата звернення: 21.10.24).
38. Floridi, L. (2013). *The Ethics of Information*. Oxford University Press. ISBN 978-0-19-964132-1
39. Guo, H., Johnson, M., Ercikan, K., Saldivia, L., & Worthington, M. (2024). Large-scale assessments for learning: A human-centered AI approach to contextualizing test performance. *Journal of Learning Analytics*, 11(2), 229-245. URL: <https://doi.org/10.18608/jla.2024.8007> (дата звернення: 22.10.24).
40. Hakimi, L., Eynon, R., & Murphy, V. A. (2021). The ethics of using digital trace data in education: A thematic review of the research landscape. *Educational Researcher*, 91(5). URL: <https://doi.org/10.3102/00346543211020116> (дата звернення: 23.10.24).

41. Himma, K. E., & Tavani, H. T. (2008). *The Handbook of Information and Computer Ethics*. Wiley Online Books. ISBN 9780471799597
42. Ірина Лопатіна (2016, 18 апреля). Увлеченные плагиатом украинские ученые. РБК-Украина. URL: <https://daily.rbc.ua/rus/show/uvlechennye-plagiatom-ukrainskie-uchenye-1481878874.html> (дата звернення: 24.10.24).
43. Keegan, L. (2020, July 27). 79+ Staggering Plagiarism Statistics You Need to Know. SkillScouter. URL: <https://skillscouter.com/plagiarism-statistics/> (дата звернення: 25.10.24)
44. Kumar, S. (2024). Ethical considerations in digital education. In book: *Online and Digital Education* (pp.155-177). Crosby Books. ISBN 978-93-91654-45-0
45. Manly, T. S., Leonard, L. N. K., & Riemenschneider, C. K. (2015). Academic integrity in the information age: Virtues of respect and responsibility. *Journal of Business Ethics* (electronic journal), vol. 127, 579-590. <https://doi.org/10.1007/s10551-014-2060-8> (дата звернення: 17.10.24).
46. McCabe, D. L., Butterfield, K. D., & Treviño, L. K. (2012). *Cheating in college: Why students do it and what educators can do about it* (Illustrated ed.). JHU Press.
47. Mills, Wren Allen. (2010). *Academic Dishonesty in Online Education*. Digital Commons @ WKU. Paper 3. URL: <https://digitalcommons.wku.edu/diss/3> (дата звернення: 1.11.24).
48. Міністерство цифрової трансформації України. (2021). Мінцифра презентувала Дія.Цифрова освіта 2.0 та дослідження цифрової грамотності українців. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-prezentovala-diyatsifrova-osvita-20-ta-doslidzhennya-tsifrovoi-gramotnosti-ukraintsiv> (дата звернення: 29.10.24).
49. Montoneri, B., De Souza, D. E., Lee, B. E. L., & Leichsenring, A. (2020). *Academic misconduct and plagiarism: Case studies from universities around the world*. Lexington Books. ISBN 978-1793619945.
50. Moor, J. H. (2017). What is computer ethics? In J. H. Moor (Ed.), *The ethics of information technologies* (1st ed.). Routledge, pp. 1-10. eBook ISBN 9781003075011
51. Mossberger, K., Tolbert, C. J., & McNeal, R. S. (2007). *Digital citizenship: The internet, society, and participation* (Illustrated ed.). MIT Press. ISBN 0262633531
52. Office for Harmonization in the Internal Market (OHIM), Europol, & Eurojust. (2014, November 5–7). *Infringements of intellectual property rights on the internet: Conference proceedings*. Conference co-chaired by OHIM, Europol, & Eurojust.
53. Picciano, A. G. (2013). *Blended learning* (1st ed.). Routledge. eBook ISBN 9781315880310
54. Selwyn, N. (2021). *Education and technology: Key issues and debates* (3rd ed.). Bloomsbury Publishing.

55. Siemens, G., & Baker, R.S.J.d. (2012). Learning Analytics and Educational Data Mining: Towards Communication and Collaboration. In Proceedings of the 2nd International Conference on Learning Analytics and Knowledge (pp. 13-29).
56. Smith, J. A. (2021). Academic Misconduct and Plagiarism: Case Studies from Universities around the World. ResearchGate. URL: https://www.researchgate.net/publication/357296723_Academic_Misconduct_and_Plagiarism_Case_Studies_from_Universities_around_the_World (дата звернення: 5.11.24).
57. Sutherland-Smith, W. (2008). Plagiarism, the Internet, and student learning: Improving academic integrity (1st ed.). Routledge. URL: <https://doi.org/10.4324/9780203928370> (дата звернення: 26.10.24).
58. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 11 липня 2001 р. №2627-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 31.10.24).
59. WIPO Copyright Treaty (WCT), 1996. Diplomatic Conference on Certain Copyright and Neighboring Rights Questions, World Intellectual Property Organization (WIPO). Geneva, Switzerland, December 20, 1996. URL: <https://www.wipo.int/treaties/en/ip/wct/> (дата звернення: 4.11.24).
60. WIPO Performances and Phonograms Treaty (WPPT), 1996. Geneva, Switzerland. WIPO Performances and Phonograms Treaty (WPPT), 1996. Diplomatic Conference on the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organizations, World Intellectual Property Organization (WIPO). Geneva, Switzerland, December 20, 1996. URL: <https://www.wipo.int/treaties/en/ip/wppt/> (дата звернення: 4.11.24).
61. Антоненко О., Гасілова Г., Гасіл Ї., Лобур Н., Паламарчук О., 2010. Культура чеського народу – традиції та сучасність . Навчальний посібник. Видання 2-е, доповнене і перероблене (чеською мовою). Львів, Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010, 447с.
62. Антоненко О., Зайченко Н., Лобур Н., Паламарчук О., Стрельчук Г., Шевченко М., 2015. Чесько-український словник лінгвістичної термінології. Česko-ukrajinský slovník lingvistických termínů. Київ. Освіта України, 2015. 241с.
63. Галенко І., 1996. Історія кафедри слов'янської філології Львівського університету (20-ті роки ХХ ст.) Проблеми слов'янознавства.. Вип. 49. Львів, 1996. с. 12–21.
64. Галенко І., 1999 Історія кафедри слов'янської філології Львівського університету (30-ті роки ХХ ст.) Проблеми слов'янознавства. Вип. 50. Львів, 1999. с. 61–69.

65. Галенко І., 2000. Науково-методична робота кафедри слов'янської філології Львівського університету (1888-1918). Проблеми слов'янознавства. Вип. 51. Львів, 2000. с. 39–45.
66. Гасіл Ї., Лобур Н., Паламарчук О., Гасілова Г., 2023. Чеська мова для українців. Київ, 2023, 419с.
67. Денисюк Г., 1973. Підручник чеської мови: для студентів-неславистів. Львів, 1973.108 с.
68. Довгалюк І., 2021. Життєвими та науково творчими шляхами академіка Філарета Коллеси. Вісник НТШ. Число 65. 2021. С. 43-49. https://ntsh.org/sites/default/files/visnyk_65_site.pdf
69. Козицький А., Кравчук А., 2009. Полоністика у Львівському університеті. Наукові зошити історичного факультету Львівського університету. Збірник наукових праць. Вип. 10, 2009. с. 13–35.
70. Кріль М., 2013. Славістична книга у Львові в кінці XVIII століття. Вісник Львівського університету. Серія історична. Випуск 49,2013. с.42-51.
71. Ластовецька Г., 1960. Іншомовні слова в чеському рукописному словнику “Богемарій”. Питання слов'янської філології. Вип. 1. Львів, 1960,с.20-24.
72. Лобур Н, Албул О., 2009. Славістика у Львівському національному університеті імені Івана Франка (історія, сучасний стан та перспективи розвитку). Компаративні дослідження слов'янських мов та літератур. Пам'яті академіка Леоніда Булаховського: Збірник наукових праць. Київ, 2009. с. 3-10.
73. Мольнар М., Мундяк М., 1957. Зв'язки Івана Франка з чехами і словаками. Словацьке видавництво художньої літератури, 1957
74. Онишкевич М., 1963. Кафедра слов'янської філології Львівського університету (1939–1962 рр.) Питання слов'янського мовознавства. Вип. 9. Львів, 1963. с. 111–123.
75. Пушкар М., 1955. Лексика чеської літературної мови. Вопр. слав. язуконання. 1955. Кн. 4, с. 157-175.
76. Пушкар М., 1958. Розвиток чеської лексики. Питання слов. мовознавства. 1958. Кн. 5, с. 173-200.
77. Татаренко А., Сорока О., 2020. Володимир Андрійович Моторний: штрихи до портрета вчителя. Проблеми слов'янознавства, 2020, випуск 69, с.9–19.
78. Тепляков І., 1996. Фразеологізм як одиниця семасіології та ономасіології. Провідні лінгвістичні концепції кінця XX ст. (Тези Всеукраїнської наук. конф.). Львів, 1996, С.236–237.
79. Тепляков І., 1996. Традиції чеської пареміології. Проблеми слов'янознавства. Вип.49. Львів, 1996, с.155–159 .

80. Тепляков І., 1999. Семантизація значення у фразеологічних словниках слов'янських мов. Українська філологія: школи, постаті, проблеми. Збірник матеріалів Міжнародної наук. конф. Львів, 1999, с.214–219.
81. Тепляков І., Кравчук А., 2000. Деякі нові тенденції у фразеографії слов'янських мов на сучасному етапі. Проблеми слов'янознавства. Вип.51. Львів, 2000, с.252–255.
82. Щербанюк Л., 2017. Чеський приятель України. <https://zbruc.eu/node/74398>
83. Нугер О., 1923. [Рецензія]. Listy Filologické 1923. Roč. 50. s.169-171 – Рец. на кн.: Свенціцький І. Нариси з історії української мови . Львів, 1920, 100с.
84. Polívka J., 1923-1924. [Рецензія]. Slavia 1923/1924. Roč. II, s.125-128 – Рец. на кн.: Свенціцький І. Нариси з історії української мови . Львів, 1920, 100с.
85. Weingart M., 1921. [Рецензія]. Časopis pro moderní filologii a literatury. Praha, 1921. Roč. 7, s.241 - 242 – Рец. на кн.: Свенціцький І. Нариси з історії української мови . Львів, 1920, 100с.
86. Brown, C. S. (2007). Music and literature: A comparison of the arts (1st ed.). Thompson Press. (Original work published 1948).
87. Closel, A. d. (2013). La musique dans le système concentrationnaire nazi: Manuel pour les enseignants. Cemut: Forum Voix Étouffées.
88. Corvisier, A. (1998). Les danses macabres. Paris: Presses universitaires de France.
89. Grethlein, J. (n.d.). Myth, morals and metafiction in Jonathan Littell's *Les Bienveillantes*. Retrieved from https://www.jstor.org/stable/41616795?readnow=1&seq=1#page_scan_tab_contents
90. Gribenski, M. (n.d.). Littérature et musique: Quelques aspects de l'étude de leurs relations. Retrieved from <https://journals.openedition.org/labyrinthe/246?file=1>
91. Higgins, D. (1984). Horizons: The poetics and theory of the intermedia [The L=A=N=G=U=A=G=E Book Series, ed. Charles Bernstein and Bruce Andrews]. Southern Illinois University Press.
92. Hutton, M.-A. (n.d.). Jonathan Littell's *Les Bienveillantes*: Ethics, aesthetics and the subject of judgement. Retrieved from <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09639480903504193>
93. Lenz, M. (n.d.). L'excès profané: Une lecture bataillienne des « *Bienveillantes* » de Jonathan Littell. Retrieved from <https://journals.openedition.org/trajecitoires/2041>
94. Makaryk, I. R. (n.d.). Encyclopedia of contemporary literary theory: Approaches, scholars, terms (Theory/Culture). University of Toronto Press.
95. Petit, E. (2011). Bruno Giner, Survivre et mourir en musique dans les camps nazis. Hors-thème et comptes-rendus de lecture. Paris: Berg International. Retrieved from <http://revues.mshparisnord.org/filigrane/index.php?id=673>

96. Rajewski, I. O. (2005). Intermediality, intertextuality, and remediation: A literary perspective on intermediality. *Intermedialités*, (6), Montreal: Revue intermédialités (Presses de l'Université de Montréal). Retrieved from <https://www.erudit.org/en/journals/im/2005-n6im1814727/1005505ar.pdf>
97. Scher, S. P. (2004). *Essays on literature and music, 1967-2004* (Word and Music Studies, 5) (English and German bilingual edition). Rodopi.
98. Wolf, W. (n.d.). Relations between literature and music in the context of a general typology of intermediality. In *Comparative literature: Sharing knowledges for preserving cultural diversity* (Vol. I). Retrieved from <https://www.eolss.net/sample-chapters/C04/E6-87-02-02.pdf>
99. Blavt, O., Gerasymenko, O., Gurtova, T. (2024). Main directions in the implementation of physical education of higher education students under martial law. *Education. Innovation. Practice*, 12(7), 7-13. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i7-001>
100. Gurtova, T., Nezgoda, S. (2023). Pedagogical foundations of correction of mental health of higher education students in the process of physical education under martial law. *Education. Innovation. Practice*, 11(4), 20-25. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i4-003>
101. Gu, Q. (2022) Research on the Reform and Innovation of Physical Education Management in Colleges and Universities under the New Situation. *Open Journal of Social Sciences*, 10, 459-465. <https://doi.org/10.4236/jss.2022.1012031>
102. Isakovich, O. A. (2023). Modernization of the system of professional training of future physical education and sports specialists based on innovative technologies. *Academia Science Repository*, 4(04), 944-952.
103. Myroshnichenko, V.O., Yevtushenko, I.M. (2023). Pedagogical conditions of motivation of students of agrarian institutions of higher education for physical education in the conditions of martial law. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*, 11(171), 128-133. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2023.11\(171\).26](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2023.11(171).26) [inUkrainian]
104. Olimov, A. I., & Egamberdiev, R. N. (2023). Modernization of the system of professional training of future physical education and sports specialists based on innovative technologies. *Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal*, 155-161.
105. Shuba, L., & Shuba, V. (2017). Modernization of physical education of student youth. *Physical Education of Students*, 21(6), 310-6. <https://doi.org/10.15561/20755279.2017.0608>

106. Vovk, I.V., Voloshyn, O.R., Gurtova, T.V., Musienko, O. V., & Zelikova, T.I. (2023). Physical education as a factor in ensuring the appropriate level of motor activity of higher education students under martial law. *Perspectives and Innovations of Science*, 6(34), 47-69. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-16\(34\)-47-58](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-16(34)-47-58)
107. Yu, L., Houlbert, I., & Mantuhac, P.B. (2024). Martial Arts in Physical Education and Student Self-Regulation. *International Journal of Education and Humanities*, 16(3), 316-321. <https://doi.org/10.54097/5wrdq971>
108. Zach, S., Inglis, V., Zeev, A., Arnon, M., & Netz, Y. (2018) Active and Healthy Lifestyle – Nationwide Programs in Israeli Schools. *Health Promotion International*, 33(6), 946-957. <https://doi.org/10.1093/heapro/dax034>
109. Щорічний звіт про стан здоров'я населення України та епідемічну ситуацію за 2022 рік. URL: <https://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/% pdf>
110. Єфименко М. М. Програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку «Казкова фізкультура». Тернопіль: Мандрівець, 2014. 52 с.
111. Медико-демографічна ситуація та організація медичної допомоги населенню у 2010 році: підсумки діяльності системи охорони здоров'я та реалізація Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава». Київ: МОЗ України, 2011. 104 с.
112. Дитячий травматизм та його профілактика. URL: <http://www.tropinka.ks.ua/index.php/news/statti-interv-iu/343-2013-12-13-08-07-44>
113. Попередження травматизму серед дітей дошкільного віку під час відпуски батьків. URL: <https://sites.google.com/view/dnz3kazka>
114. Про стан травматизму серед здобувачів освіти та працівників закладів освіти за 2022 рік. Лист МОН № 1/3567-23 від 13.03.23 року. URL: https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/88666/
115. Старченко А.Ю., Дяченко Ю.Л. Профілактика травматизму з дітьми старшого дошкільного віку під час застосування інноваційних технологій на фізкультурних заняттях. URL: https://www.polessu.by/sites/default/files/sites/default/files/02per/03document/490_0.pdf
116. Aman M, Forssblad M, Henriksson-Larsen K. Incidence and severity of reported acute sports injuries in 35 sports using insurance registry data. *Scand J Med Sci Sports*. 2016; 26(4): 451–62.
117. Roos KG, Marshall SW, Kerr ZY, Golightly YM, Kucera KL, Myers JB, et al. Epidemiology of overuse injuries in collegiate and high school athletics in the United States. *Am J Sports Med*. 2015; 43(7): 1790–7.

118. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція, затв. наказом МОН України від 12.01.2021 р. № 33. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovooho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 10.09.2024).
119. Біоніка в дизайні просторово-предметного середовища: навч. посіб. / С. П. Мигаль, І. А. Дида, Т. Є. Казанцева; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів: Вид. Львів. політехніки, 2014. 225 с.
120. Брежнєва О. І. Формування пізнавальної активності. Дошкільне виховання. 1998. №2. С. 12-14.
121. Гурковська Т. Л. Супровід розвитку дітей раннього віку. К.: Шк. світ, 2011. 128 с.
122. Грама Н. Г. Сенсорний розвиток дітей раннього віку: теорія і практика: монографія. Державний заклад «Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського». Одеса, 2018. 239 с.].
123. Державний стандарт дошкільної освіти: особливості впровадження. Навч.-метод. посібник. Упор. О. Г. Косенчук, І. М. Новик, О. А. Венгловська, Л. В. Куземко. Х.: Ранок, 2021. 240 с.
124. Дизайн інтер'єру, меблів та обладнання: підручник МК України / Сьомка С., Антонович Є. ; НАКККіМ. Київ: Ліра-К, 2018. 400 с.
125. Карабаєва І. І. Понятійно-термінологічне забезпечення процесу створення розвивального освітнього середовища днз. URL: <http://appspsychology.org.ua/data/jrn/v6/i9/15.pdf>. (дата звернення: 10.11.2024).
126. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
127. Кіндрат І. Організація роботи дошкільників у малих групах: ЮНІСЕФ, 2023, ВГО «АПДО», 2023, 33 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1dju06fyvjE3Njzt0VCusMotog-2sg4Yu/view> (дата звернення: 16.10.2024).
128. Коваленко О., Літченко О. Сучасний погляд на розвивальне середовище для дітей раннього і дошкільного віку. Грааль науки 2023, № 34, грудень, С. 317-322.
129. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку: новий погляд. Наукова доповідь на засіданні Президії НАПН України 27 лютого 2020 р. URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/43/69> (дата звернення 02.12.2024).
130. Кочерга О. (2006) Психофізіологія дітей 1-3 років. К.: Шк. світ, 128 с.
131. Кошель В. М. Сенсорне виховання дітей раннього віку: навч.-метод. посіб. Чернігів: ФОП Баликіна О.В., 2019. 160 с.

132. Лексика. Українські енциклопедії та словники. URL: <https://leksika.com.ua/14360715/ure/sensorika> (дата звернення: 06.12.2024).
133. Новий словник української мови / Укл. В. Яременко, О. Сліпушко. К.; Аконт, 2001. С. 305.
134. Одинадцятитомний «Словник української мови» (або СУМ-11), що його було видано у 1970-1980. URL: <http://sum.in.ua/s/seredovyshhe>(дата звернення: 5.12.2024).
135. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти: технології проектування: навч.-метод. посібн. /О.Д.Рейпольська, І.М.Гудим, Л.І.Зайцева та ін.; за ред. О. Д. Рейпольської. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 222 с.
136. Павелків Р., Цигипало О. Дитяча психологія: навч. посібн. Київ: Академвидав, 2008, 432 с.
137. Половіна О. А. Ранній розвиток дитини: Потреба соціуму чи батьківські амбіції? Вихователь-методист дошкільного закладу. 2018. № 10. С. 23-30.
138. Про затвердження примірного переліку ігрового та навчально-дидактичного обладнання для закладів дошкільної освіти, затв. Наказом МОН України (2017) URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-pereliku-igrovogo-ta-navchalno-didaktichnogo-obladnannya-dlya-zakladiv-doshkilnoyi-osviti> (дата звернення 25.11. 2024).
139. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти» (2021) URL: <https://document.vobu.ua/doc/7529> (дата звернення 18.11. 2024).
140. Савош В. О. Аналіз поняття «розвиток» у контексті феномену «діадний базис». Internationalscientificandpracticalconferenceworldscience (Dubai). 2018. № 1 (29). Том 5. С.21-24. URL: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=32314967> (дата звернення: 14.07.2024).
141. Соловійова Л. Вчимо дитину діяти довільно. ЮНІСЕФ, 2023, ВГО «АПДО», 2023, 36 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1zWVPmxxB8YRsSunuO3oNOtXSn9aMR7Jj/view> (дата звернення: 15.11.2024).
142. Універсальний Дизайн: практичні поради для кожного. Універсальний дизайн. URL: ud.org.ua (дата звернення: 11.11.2024).
143. Шагар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник Х.: Прапор, 2007. 640 с.
144. Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) | United Nations Enable. URL: www.un.org (амер.)(дата звернення: 10.10.2024).
145. Андрущенко В. Освіта в пошуку нових стратегій мислення. // Вища освіта України, 2003 № 2, С.5-6.

146. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
147. Сухомлинський В. О. Сто порад учителю К. : Радянська школа, 1984. 254 с.
148. Новаченко Т. Педагогічна самоорганізація в післядипломній освіті педагогічних працівників. Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди»: Науково-теоретичний збірник. Переяслав-Хмельницький, 2007. С. 248–251.
149. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку індивідуальних освітніх траєкторій та вдосконалення освітнього процесу». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2024, № 29, С. 204.
150. Коростіянець Т. П. Індивідуальна освітня траєкторія – освітня програма студента. Науковий вісник Донбасу : зб. наук. пр. 2013. No 1 URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvd_2013_1_18.pdf .
151. Пенчук О. П., Донченко С. В., Білоцька Л. Б. Побудова індивідуальних траєкторій навчання студентів на основі застосування вибіркових елементів навчальних планів. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну : зб. наук. пр. Київ, 2017. No 2 (109).С. 36–41.
152. Годаванюк Т. Л. Індивідуальне навчання у вищій школі : монографія. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. 160 с.
153. Шевчук Г.Й. Індивідуальна освітня траєкторія студента: суть і ключові аспекти організації. Педагогічні науки. 2021. Вип. 19. С. 56–61.
154. Литвин В. Індивідуальна освітня траєкторія здобувачів вищої освіти: контент-аналіз поняття, принципи побудови, форми та методи реалізації. Молодь і ринок. № 9 (195), 2021. С. 97
155. Немець Л., Гусева Н., Суптело О. Міжнародний досвід використання індивідуальних освітніх траєкторій у підготовці студентів у галузі суспільної географії. Проблеми сучасної освіти. 2019. Вип. 10. С. 43–50.
156. Листопад О.А. Теоретико-методичні засади формування професійно-творчого потенціалу майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів: монографія. Одеса: ФОП Бондаренко М.О. 2015. 328 с.
157. Стандарт вищої освіти України другого (магістерського) рівня з галузі знань – 01 Освіта спеціальності 012 Дошкільна освіта. К. : Міністерство освіти і науки України, 2020. 18 с.
158. Бех І. Д. Особистість на шляху до духовних цінностей: монографія. Київ - Чернівці : «Букрек», 2018. 320 с.
159. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція: затверджений наказом Міністерства освіти і науки

України від 12.01.2021 р. № 33. <https://pedpresa.com.ua/205021-bazovyj-komponent-doshkilnoyi-osvity.html>.

160. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Академ-видав, 2006. 456 с.

161. Енциклопедія освіти / Нац. акад. пед. наук України; [гол. ред. В. Г. Кремень] : 2-е вид., допов. та перероб. К. : Юрінком Інтер. 2021. 1144 с.

162. Дичківська І. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності: теорія і методика: монографія. Рівне: Видавець О. Зень, 2017. 372 с.

163. Кононко О. Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві): Навч. посіб. для вищ. навч. закладів. К. Освіта. 1998. 255 с.

164. Ceballos Rodriguez, G. A. (2024). Identity Complexity's Influence on Multicultural Families' Ethnic Identity Development and Acculturation Outcomes: A Qualitative Study among Binational (Estonian–Foreign) Parents in Estonia. *Genealogy*, 8 (1), 27. <https://doi.org/10.3390/genealogy8010027>.

165. Maciel, L., Gomis-Pomares, A., Day, C. & Basto-Pereira, M. (2023). Cross-cultural adaptability of parenting interventions designed for childhood behavior problems: A meta-analysis. *Clinical Psychology Review*. Vol. 102, P. 102-274. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2023.102274>.

166. González, A. & T. M. Harris. (2014). *Mediating cultures: Parenting in intercultural contexts*. Lanham, MD: Lexington Books.

167. Kupriianova, L. & Kupriianova, D. (2024). Antisocial personality disorder in children who were born in international families. *East. Ukr. Med. J.* 12 (3): 678-91. <https://eumj.med.sumdu.edu.ua/index.php/journal/article/view/640>

168. Soliz, J. & Minniear, M. (2023). *Multicultural Families*. Oxford Bibliographies. <https://doi.org/10.1093/OBO/9780199756841-0306>.

169. Wang, L. Ruan, J. Conflict or harmony? The impact of family cultural diversity on children's educational attainment. (2023). *Economic Modelling*. Volume 125. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2023.106310> Get rights and content

170. Aleksieienko-Lemovska, L. V. (2022). Methodological competence development of preschool teachers in the system of continuous education. «PNAP. Scientific Journal of Polonia University *Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej*» Polonijnej, Polska. Tom 53 № 4, P. 9 – 21. <https://doi.org/10.23856/5301>

171. Duarte, J. Translanguaging in the context of mainstream multilingual education. *International journal of multilingualism*. 2020. Vol. 17, No. 2. P. 232–247.

172. Kirss, L., Säälük, Ü., Leijen, Ä. & Pedaste, M. School Effectiveness in Multilingual Education: A Review of Success Factors. *Education Sciences*. 2021. 11. P. 193.

173. Conclusions on EU priorities for cooperation with the Council of Europe. URL:<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/01/30/conclusions-on-eu-priorities-for-cooperation-with-the-council-of-europe-2023-2024>.
174. Khreptak, N. V. (2019). Globalizational foundations of multilingual education // Philosophical horizons: Scientific-theoretical journal / Institute of Philosophy named after G. S. Skovoroda, Ukrainian Academy of Sciences, Poltava. National Pedagogical University named after V. G. Korolenko. Issue 42. Pp. 148-152.
175. Aleksieienko-Lemovska, L. V. Prospects for the implementation of multilingual education in the context of European integration processes. Science and innovation : a modern vector of development of science and the world: collection of abstracts of reports of scientific and practical conferences of the International Scientific Forum (May 25-26, 2023). Chernihiv: NU «Chernihiv Polytechnic», 2023. P. 122-124.
176. Benediktsson, A. I. & Tavares, V. (2024). Family-school cooperation in multicultural schools: a missing piece in teacher education in Norway. Pedagogy, Culture & Society, 1–16. <https://doi.org/10.1080/14681366.2024.2356595>.
177. Безугла Л., Лазакович І. (2024). Креативні індустрії та креативна економіка: досвід України в умовах війни. Економіка та суспільство. 2024. № 63. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-30>.
178. Опанащук П.В. Розвиток культурних та креативних індустрій як складова гуманітарного співробітництва між Україною та ЄС. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024. № 3. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.3.17>.
179. Гамова І.В. Інноваційний розвиток креативних індустрій України. Проблеми системного підходу в економіці. 2023. Вип. 2. С. 161-168.
180. Дульська І.В. Роль цифровізації креативних індустрій у воєнний час і в період післявоєнного відновлення України. Економіка України. 2024. № 7. С. 70-93.
181. Кулиняк І.Я., Корпало О.А. Інноваційні тренди цифровізації бізнес-процесів суб'єктів туристичної діяльності. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2023. Вип. 4(110). С. 100-106.
182. Ukraine's Creative Industries Sector. URL: <https://me.gov.ua/download/9d402ade-46f3-45c3-8118-ce706f9fea52/file.pdf>.
183. Закон України «Про культуру» від 14 грудня 2010 року № 2778-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>.
184. Розпорядження Кабінету міністрів України від 24 квітня 2019 р. № 265-р «Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265-2019-p>.

185. МКІП презентує економічне дослідження креативних індустрій. URL: <https://mcip.gov.ua/announcements/mkip-prezentuye-ekonomichne-doslidzhennya-kreatyvnyh-industrij>.
186. Креативні індустрії: їх роль та місце у сучасному українському суспільстві. URL: <https://mcsc.gov.ua/news/kreatyvni-industriyi-yih-rol-ta-misce-u-suchasnomu-ukrayinskomu-suspilstvi>.
187. Жигало І.І. Креативне підприємництво: принципи, підходи та практики розвитку. Інфраструктура ринку. 2024. № 80. С. 164-169. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure80-28>.
188. Bryant, D.P., Bryant, B.R., & Smith, D.D. (2019). Teaching students with special needs in inclusive classrooms. Sage Publications.
189. Clemente, I. (2017). Barriers and facilitators to participation in physical activity for children with disabilities. A systematic literature review. School of education and communication (HLK): Jönköping University. Available at: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1107967/FULLTEXT01.pdf>
190. Eason, R. T, Smith, T. L., & Caron, F. (2009). Adapted physical activity: Third ISAPA proceedings. Champaign, IL: Human Kinetics.
191. Futorny, S., Maslova, O., Shmatova, O., Osadcha, O., Rychok, T., Hopey, M., Tarnavskiy, A. (2020). Modern aspects of the ecological culture implementation in the physical education process of different population groups. Journal of Physical Education and Sport, 20, 348353
192. Kiefer, M. (2019). Disability sport: Integration and inclusion. SCI-Sports Conflict Institute <https://sportsconflict.org/disability-sport-integration-inclusion/>
193. Kiuppis, F. (2018) Inclusion in sport: disability and participation. Sport in Society, 21(1), 4-21. <https://doi.org/10.1080/17430437.2016.1225882>. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17430437.2016.1225882>
194. Klimecká, E. (2023). Inclusive Education of Gifted Students at Secondary Schools in the Czech Republic Compared to Students With Special Educational Needs. Roeper Review, 45(1), 37-49. <https://doi.org/10.1080/02783193.2022.2145398>.
195. Lieberman, L. J., & Houston-Wilson, C. (2017). Strategies for Inclusion: Physical Education for Everyone. Human Kinetic.
196. Mokmin, N.A.M., & Rassy, R.P. (2024). Review of the trends in the use of augmented reality technology for students with disabilities when learning physical education. Education and Information Technologies, 29(2), 1251-1277. <https://doi.org/10.1007/s10639-022-11550-2>

197. Page, A., Anderson, J., & Charteris, J. (2021). Including students with disabilities in innovative learning environments: a model for inclusive practices. *International Journal of Inclusive Education*, 27(14), 1696–1711. <https://doi.org/10.1080/13603116.2021.1916105>
198. Toney, A., Kidder, J., & Turner, K. (2024). Updated guidance on adapted physical education Available at: <https://ospi.k12.wa.us/sites/default/files/2024-04/guidance-specialeducation-adaptedphysicaleducation.pdf>
199. Úbeda-Colomer, J., Devís-Devís, J., & Sit, C. H. (2019). Barriers to physical activity in university students with disabilities: Differences by sociodemographic variables. *Disability and Health Journal*, 12(2), 278-286. <https://doi.org/10.1016/j.dhjo.2018.11.005>
200. Education for All by 2015: will we make it? EFA global monitoring report. URL : <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000154820>
201. The concept of sustainability and its contribution towards quality transformative education: thematic paper URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381528?posInSet=5&queryId=73833a1f-f4f6-4b92-9bef-2ad0cc6a845a2022> CAEP Standards. URL: <https://caepnet.org/standards/2022-itp/standard-7>
202. Education for sustainable development: a roadmap. URL : <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000380898>
203. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>
204. Reimagining our futures together: a new social contract for education. Report from the International Commission on the futures of education. Paris: UNESCO, 2021. 188 p. URL: <https://doi.org/10.54675/ASRB4722>
205. Дубовик О. В. Історико-педагогічні засади виникнення комунальних коледжів США. Сучасні тенденції розвитку освіти й науки : проблеми та перспективи: зб. наук. праць / [упорядник Ю. І. Колісник-Гуменюк]. Вип. 2. Львів–Гомель, 2018. С. 64-72.
206. Грегоращук Ю. В. Організація професійної підготовки в старшій школі США : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. Тернопіль, 2013. 20 с.
207. Капелюшна Т. В. Тенденції розвитку технологічної освіти в середніх навчальних закладах США : дис... канд. пед. наук : 13.00.01. Умань, 2012. 225 с.
208. 2022 CAEP Standards. URL: <https://caepnet.org/standards/2022-itp/standard-7>
209. International Technology and Engineering Educators Association (ITEEA): official site. URL: <https://www.iteea.org/principles-and-positions>

210. Дубовик О. Культурологічне забезпечення університетської освіти в США. Діалог культур: Україна у світовому контексті. Художня освіта: Зб. наук. праць. Львів: Світ, 2000. Вип. 5. С. 40-49.
211. Appalachian State University: official site. URL: https://bulletin.appstate.edu/preview_program.php?catoid=30&roid=13444&returnto=1856
212. Колісник-Гуменюк Ю. І. Особливості вищої художньої та педагогічної освіти у США, Федеративній Республіці Німеччині, Польщі та Японії : наук.-метод. розробка. Львів: ЛННЦПО, 2022. 34 с.
213. Кошманова Т. С. Розвиток педагогічної освіти у США (1960-2000 рр.): дис... д-ра пед. наук: 13.00.04. Київ, 2002. 589 с.,
214. Колісник-Гуменюк Ю. І. Мистецтво як невід'ємна частина духовної культури людства. Сучасні тенденції розвитку освіти й науки: проблеми та перспективи : зб. наук. пр. Київ–Львів–Бережани–Гомель, 2019. Вип. 4 : в 2-х т. Т. 1. С. 63-68.
215. Kennedy С. An ESP Approach to EFL/ESL Teacher Training. ESP Journal. 1983. Vol. 2. Pp.73-85.
216. O'Donnell A., Reeve J., Smith J. F. Educational Psychology: Reflection for Action. Hoboken, NJ: John Wiley and Sons Inc., 2007. 590 p.
217. Марцева Л. А. Теоретичні та методичні основи професійної підготовки молодших спеціалістів радіотехнічного профілю: дис... д-ра пед. наук: 13.00.04. Вінниця, 2015. 537 с.
218. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 100-1, veröffentlichten bereinigten Fassung, Ausfertigungsdatum: 23.05.1949, das zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes vom 23. Dezember 2014 (BGBl. I S. 2438) geändert worden ist. Art 23. (6). S. 8. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/gg/gesamt.pdf>.
219. Левченко Т. І. Європейська освіта: конвергенція та дивергенція (Монографія). Вінниця: «Нова книга», 2007. 656 с.
220. Ігнатова О. М. Реформи університетської освіти в контексті Болонського процесу. Теорія і практика управління соц. системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. 2011. № 2. С. 60-65.
221. Шапран О. І. (наук. ред.). Реформування і модернізація освітніх систем країн світу ХХІ століття: монографія. Переяслав-Хмельницький: Домбровська Я. М., 2018. 344 с.
222. Anweiler O., Fuchs H.-J., Dorner M., Petermann E. Bildungspolitik in Deutschland 1945-1990: Ein historisch vergleichender Quellenband. Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung, 1992. 574 s.

223. Колісник-Гуменюк Ю. І. Система професійно-педагогічної підготовки викладачів професійно-художніх дисциплін у закладах вищої освіти. Монографія. Львів: ЛА «Піраміда», 2020. 515 с.
224. Дмитренко О.В. (уклад.). Стан розвитку освіти й культури в сучасній ФРН: навч. посіб. Полтава: ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2013. 83 с.
225. Колісник-Гуменюк Ю. І. Підготовка викладачів професійно-художнього профілю у Польщі. Молодь і ринок. 2019. № 1 (168). С. 47-51
226. Ustawa «O zmianie ustawy: Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw» (2011) z dnia 18 marca 2011 r. Dziennik Ustaw. № 84. Poz. 455. S. 5110–5168. URL: <http://isap.sejm.gov.pl/Download?id=WDU20110840455&type=3>.
227. Bednarski S. Upadek i odrodzenie szkół jezuickich w Polsce. Studium z dziejów kultury i szkolnictwa polskiego. Krakow; Wrocław, 1933. 227 s.
228. Олійник М. Особливості змісту і форм організації професійної підготовки майбутніх вихователів у вишах України та країн Східної Європи. Освітній простір України. Івано-Франківськ, 2015. Вип. 5. С. 19–26.
229. Kwiatkowski S. M. Pedagogika pracy. Pedagogika. Subdyscypliny wiedzy pedagogicznej / red. B. Sliwerski. Gdansk : Gdanskie Wydawnictwo Psychologiczne – Naukowe 2006. T. 3. 390 s.
230. Kwiatkowska H. Nowa orientacja w kształceniu nauczycieli. Warszawa, PWN, 1988. 358 s.
231. Шемпрух І. Тенденції розвитку педагогічної освіти вчителів у Польщі (1918–1999): дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04. Івано-Франківськ, 2001. 438 с.
232. Wyższa Szkoła Sztuki i Projektowania w Łodzi. URL: <https://www.wSSIP.edu.pl/>
233. Pawłowski K. Raport o stanie kultury w obszarze szkolnictwa artystycznego. Warszawa: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 2009. 72 s.
234. Endo M. A video class that does not show video (ビデオを見せないビデオの授業). Recent developments in language education: In honor of Professor Seiich Makino's 70th birthday (言語教育の新展開—牧野成一教授古希記念論集) / Eds. O. Kamada, M. Tsutsui, Y. Hatasa, F. Nazikian & M. Oka. Hitsuji Publisher, 2005. P. 201-221.
235. Колісник-Гуменюк Ю. І. Особливості вищої освіти у Японії : наук.-метод. розробка. Львів: ЛННЦПО, 2022. 18 с.
236. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. Суми: Редакційно-видавничий відділ СДПУ, 1999. 300 с.
237. Kyoto City University of Arts. URL: <http://www.kcua.ac.jp/en/profile/>].

238. Озерська О. Ю. Особливості професійної підготовки викладачів у Японії. Вік XX: реформи в українській вищій школі. Багаліївські читання в НУА. Ч. 5. Харків: Народна українська академія, 2002. С. 186–190.
239. Guidelines for applicants in 2017. Undergraduate International Course Program of Civil Engineering. Undergraduate School of Global Engineering Faculty of Engineering. (2017). Kyoto University. 20 p. URL: [https://www.s-ge.t.kyoto-ac.jp/int/en/admission/application/guidelines/guidelines for applicants](https://www.s-ge.t.kyoto-ac.jp/int/en/admission/application/guidelines/guidelines%20for%20applicants).
240. Терентьева Н.О. Система вищої освіти (університетський сектор) у провідних країнах світу: Японія. Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки». Черкаси: Вид. від. ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2011. Вип. 209. Ч. 1. С. 25-29.
241. Колісник-Гуменюк Ю. І., Гуменюк В. В. Сучасна світова практика організації вищої освіти. Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : зб. наук. пр. Львів, 2017. Вип. 5. С. 344-348.
242. Троєльнікова Л. О. Художнє виховання в Японії та Китаї: національні традиції та сучасна специфіка. Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: Щоквартальний науковий журнал. 2010. № 1. С. 82-86.
243. Колісник-Гуменюк Ю. І. Підготовка майбутніх викладачів професійно-художніх дисциплін у системі вищої освіти: монографія. Львів: Простір-М, 2023. 410 с.
244. Озерська О. Ю. Деякі особливості професійної підготовки вчителів Японії. Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб. наук. пр. Запоріжжя: ЗОІППО, 2006. Вип.38. С. 224-228.
245. Clarkson, A., & Hill, D. Active Learning in Teacher Preparation: The Australian Approach. *Education in the Context of Modern Technologies*. 2020. № 5(2). Pp. 34-40.
246. Saarinen, K. Innovative Laboratories in Technology Teacher Education in Finland. *Scandinavian Journal of Education and Innovation*. 2017. № 9(3). Pp. 103-110.
247. Chang, L. The Role of Technological Centers in the Professional Development of Educators. *American Journal of Education and Technology*, 2018. № 6(4). Pp. 83-88.
248. Baker, T. Utilizing Online Platforms for Technology and Engineering Teacher Preparation: The Canadian Experience. *Journal of Distance Education*. 2021. № 18(3). Pp. 45-52.
249. Дубовик О. Зарубіжний досвід підготовки вчителів технології та інженерії. Сучасні тенденції розвитку освіти й науки : проблеми та перспективи: зб. наук. праць / [гол.ред. Ю.І. Колісник-Гуменюк]. Київ – Львів – Бережани – Ломжа, 2024. Вип. 15.С. 55-60.

250. Psychology of Work and Professional Training of Personality: Textbook / Edited by P. S. Perepelytsia, V. V. Rybalka; National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. Institute of Pedagogy and Psychology of Vocational Education. Khmelnytskyi: TUP, 2001. 330 p.
251. Ovcharuk, O. Competencies as the Key to Updating the Content of Education: The Strategy for Reforming Education in Ukraine. Kyiv: K.I.S., 2003, pp. 13–43.
252. Practicum in Pedagogy / Edited by O. A. Dubaseniuk. Zhytomyr: Zhytomyr State University Publishing House, 2017. 546 p.
253. Abashkina, N. V. Principles of Professional Education Development in Germany: Monograph. Kyiv: Higher School, 1998. 207 p.
254. Zyazyun, I. A. Culture in the Context of Politics and Education. // Pedagogy and Psychology of Professional Education. 1997. No. 3–4. Part 1, pp. 5–16.
255. Psychology of Work and Professional Training of Personality: Textbook / Edited by P. S. Perepelytsia, V. V. Rybalka; National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. Institute of Pedagogy and Psychology of Vocational Education. Khmelnytskyi: TUP, 2001. 330 p.
256. Matiikiv, I. M., Yakymovych, T. D. Personal Readiness of Educators for Activities: Results of Experimental Research. // Modern Trends in Education and Science Development: Problems and Perspectives: Collection of Scientific Works / [Editor-in-chief Y. I. Kolisnyk-Humenyuk]. Kyiv–Lviv–Berezhany–Łomża, 2022. Issue 11. 221 p.
257. Basics of Professiography: Textbook / S. Ya. Karpilovska, R. Y. Mitelman, V. V. Sinyavskiy, et al. Kyiv: MAUP, 1997. 148 p.
258. Denkovych, N. A. Professional Trials as a Pedagogical Model for Activating Future Specialists in Art in Inclusive Environments. Innovative Pedagogy. 2019. Issue 18. Vol. 1, pp. 137–140.
259. Zahrebnyuk, Y. V. Comprehensive Methods for Preparing Students for Professional Self-Determination. Pedagogical Sciences: Theory, History, Innovative Technologies. 2015. No. 3 (47), pp. 259–265.
260. Problems and Directions of Developing Personal Readiness of Pedagogical Workers and Vocational Lyceum Students for Creative and Innovative Activities: Collection of Scientific and Methodological Materials / Edited by A. P. Krasovskiy and V. V. Rybalka. Kyiv: IPPPO of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine and UPTU of the Main Directorate of Education and Science of Kyiv City State Administration, 2006. 170 p.
261. Kokun, O. M., Pishko, I. O., Lozinska, N. S., Kopanytsia, O. V., Malkhazov, O. R. Collection of Methods for Diagnosing Psychological Readiness of Contracted Military Personnel for Activities within Peacekeeping Units: Methodological Manual. Kyiv: NDC GP of the Armed Forces of Ukraine, 2011. 281 p.

262. Voloshyna, V. V., Dolynska, L. V., Stavyska, S. O., Temruk, O. V. General Psychology: Practicum [Textbook]. Kyiv: Karavela, 2006. 280 p.
263. Matiikiv, I. M. Managing Emotions in Pedagogical Activities [Methodological Manual]. Kyiv: 7BC, 2023. 152 p.
264. Cywińska, A., Majewska, S., Pępiak-Kowalska, K., Szwec, E. Coaching. First edition. Lublin, 2013. 190 p.
265. Romanova, S. M. Coaching as a New Technology in Professional Education / S. M. Romanova // Bulletin of the National Aviation University. Series: Pedagogy. Psychology. – 2010. – Issue 3. – pp. 83–86.
266. Basics of Coaching: Textbook / O. O. Nezhynska, V. M. Tymenko. Kyiv; Kharkiv: DISA PLUS LLC, 2017.
267. Coaching Toolkit for Consultations “Dozhigator.” Copyright Registration Certificate No. 129810, issued on 10.09.2024.
268. Kontsepsiia rozvytku pedahohichnoï osvity. [The concept of development of pedagogical education]. Nakaz MON Ukraïny vid 16.07.2018 № 776. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti> (accessed September 10, 2022)
269. Nychkalo N. H. (2017) Profesiina osvita u derzhavnii politytsi: prohnostychnyi aspekt. [Professional education in public policy: a prognostic aspect]. Oświata zawodowa w państwowej polityce: aspekt prognostyczny. Wyd-wo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego. T.1. № 2. S. 126–146. (in Ukrainian)
270. Natsionalna dopovid pro stan i perspektyvy rozvytku osvity v Ukraini. [National report on the state and prospects for the development of education in Ukraine] (2021). monohrafiia / Nats. akad. ped. nauk Ukraïny ; za zah. red. V. H. Kremenia. Kyïv : KONVIPRINT. 384 s. DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>
271. Kontsepsiia pidhotovky fakhivtsiv za dualnoiu formoiu zdobuttia osvity v Ukraïni. [The concept of training specialists in the dual form of education in Ukraine] (2018). Kyïv. Friedrich-Ebert-Stiftung.
272. Drel V. F., Sienohonova L.I ., Volodavchyk V. S. (2018) Dualna osvita yak intehtratsiia naukovo-teoretychnoi ta profesiino-praktychnoi pilhotovky fakhivtsiv u zakladi vyshchoi osvity. [Dual education as an integration of scientific-theoretical and professional-practical training of specialists in a higher education institution]. Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka. № 1 (315). S. 66–73. (in Ukrainian)
273. Prystaia O. D., Vrublevska O. V. (2016) Praktychna pidhotovka fakhivtsiv dlia derevoobrobnoi haluzi: dualnyi format. [Practical training of specialists for the woodworking industry: dual format]. Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu. № 1. S. 148–154. (in Ukrainian)

274. Polozhennia pro dualnu formu zdobuttia profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity. [Regulations on the dual form of obtaining vocational education]. Nakaz MON vid 12.12.2019 r. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/stvorennya-53-2020-roku> (accessed September 16, 2022)
275. Yakovchuk O.L. (2019) Funktsionuvannia modelei dualnoi formy zdobuttia osvity yak efektyvnyi sposib pidvyshchennia konkurentospromozhnosti systemy vyshchoi osvity Ukrainy. [The functioning of dual education models as an effective way to increase the competitiveness of the higher education system of Ukraine]. *Molodyi vchenyi*. № 4 (68), kviten. S. 86–90. (in Ukrainian)
276. Usyk V.I. (2019) Osvitnii klaster yak osnova formuvannia informatsiinoi ekonomiky ta ekonomiky znan. [Educational cluster as the basis for the formation of the information economy and knowledge economy]. *Problemy ekonomiky*. №1 (39). S.149-154. (in Ukrainian)
277. Perekhidna knyha MON za period z veresnia 2019 po cherven 2020. [Transitional book of the Ministry of Education and Science for the period from September 2019 to June 2020]. Kyiv, [MON Ukrainy]. 98 s.
278. Pro vprovadzhennia elementiv dualnoi formy navchannia u profesiinu pidhotovku kvalifikovanykh robitnykiv. [On the introduction of elements of dual education into the vocational training of qualified workers]. Nakaz M-va osvity i nauky Ukrainy vid 23.06.2017 r. № 916. Available at: <https://osvita.ua/legislation/proftech/56443/> (accessed September 20, 2022)
279. Kosaruk O.M., Mokin B.I., Mokin O.B. (2019) Ideolohiia dualnosti u vyshchii tekhnichnii osviti na osnovi intehratsii navchannia z vyrobnytstvom. [The ideology of duality in higher technical education based on the integration of learning with production]. monohrafiia. Vinnytsia : VNTU. 224 s. (in Ukrainian)
280. Slipchyshyn L.V. (2022) Dualna osvita yak instrument pidvyshchennia yakosti vykladannia fakhovykh dystsyplin. [Dual education as a tool for improving the quality of teaching professional disciplines]. *Suchasni tendentsii rozvytku osvity y nauky: zb. nauk. prats / [hol.red. Yu.I. Kolisnyk-Humeniuk]*. Kyiv–Lviv–Berezhany–Kiel'tse. Vyp. 10. S. 12–18. (in Ukrainian)
281. Kontsept rozvytku dualnoi osvity. [The concept of developing dual education]. metodychnyĭ posibnyk z orhanizatsii ta pidhotovky fakhivtsiv za dualnoiu formoiu zdobuttia osvity v zakladakh vyshchoi ta fakhovoï peredvyshchoi osvity / za zah. red. T. Ishchenko, Ya. Shtanka. K. : [Naukovo-metodychnyĭ tsentr VFPO]. 146 s. (in Ukrainian)
282. Krymchak L.Iu. (2019) Systema dualnoi osvity yak umova yakisnoi pidhotovky konkurentospromozhnykh profesionaliv do rynku pratsi v Ukraïni. [The dual education system as a condition for high-quality training of competitive professionals for the labor market in Ukraine]. *Innovatsiina pedahohika*. Vypusk 11. T. 2. 2019 S.83–86. (in Ukrainian)

283. Metodychni rekomendatsii shchodo vprovadzhennia dualnoi formy zdobuttia osvity. [Methodological recommendations for the implementation of the dual form of education] (2023) / [Buhaŭchuk V., Buchynska O., Davlikanova O., Kovalchuk S., Leu-Severynenko S., Lylyk I., Perevozova I., Romanov M., Serik M., Chaŭkovska A.]; za zah. red. M. Romanova. Kyïv : TOV «Vistka». 281 s. (in Ukrainian)
284. Mill U. (2016) Dualne navchannia: dosvid Nimechchyny. [Dual education: the German experience]. Marketynh v Ukraini. № 6. S. 53–62. Available at: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/23961> (accessed October 19, 2022)
285. Slipchyshyn L.V., Zvarych D.O. (2019) Osoblyvosti tesliarskoï maïsternosti: zarubizhnyi dosvid. [Features of carpentry skills: foreign experience]. Vikova spadshchyna ukraïnskoho narodu: rehionalnyi aspekt : zb. nauk. prats. Lviv : SPOLOM. S.60-72. (in Ukrainian)
286. Kurant O.Ie. (2020) Osoblyvosti formuvannia hotovnosti maŭbutnikh sotsialnykh pratsivnykiv do profesiŭnoi diïalnosti zasobamy kouchynhu. [Peculiarities of forming the readiness of future social workers for professional activity through coaching]. Pedahohichnyŭ almanakh. Vyp. 45. S.185–193. (in Ukrainian)
287. Відеозапис науково-методичного онлайн-челенджу «Стратегії сприяння інклюзії в сфері безпеки та здоров'я». URL: <https://griml.com/FgVqj>
288. Celebrating inclusion in education: 30th Anniversary of Salamanca Statement. URL:<https://www.unesco.org/en/articles/celebrating-inclusion-education-30th-anniversary-salamanca-statement#:~:text=The%20Salamanca%20Statement%20adopted%20and,wherever%20possible%2C%20regardless%20of%20any>
289. Саламанська декларація та рамки дій щодо освіти осіб з особливими освітніми потребами. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-94#Text
290. Програма дій ЮНІСЕФ для дітей-біженців і мігрантів. URL: <http://surl.li/cchlpm>
291. Про проєкт «Дій для дітей України» (UCAP). URL: <https://ucap.help/uk/pro-ucap/>
292. Навчальний курс для вчителів (Назва з екрану). URL: <https://ucap.help/uk/navchalni-kursy/>
293. Liz Gleeson, Shapes of Grief. URL: <https://shapesofgrief.com/>
294. Навчання в умовах війни: як в Україні допомагають дітям із особливими освітніми потребами. URL: <http://surl.li/eudpeq>
295. Благодійний фонд Mental Help 365. URL: <https://www.mentalhelp365.com.ua/>
296. Онлайн-платформа «Розкажи мені». URL: <https://tellme.com.ua/>
297. BecomingX Ukraine. URL: <https://becomingx.com/ukraine>

298. BecomingX Ukraine Каталог. URL:
<https://becomingx.com/media/2331jcpqg/becomingx-ukraine-education-catalogue.pdf>
299. Varsity brands. The Inclusion Toolbox URL:
<https://www.bsnsports.com/ib/inclusiontoolbox/>
300. Gutyrya, Sergiy. Enseñanza del español orientado profesionalmente al nivel superior politécnico // III Congreso de hispanistas de Ucrania. Actas. – 2012. – V. 1. – P. 198-206. URL: https://ahiucr.org.ua/wp-content/uploads/2015/06/Congreso-ACTAS_Sebastopol-2012.pdf
301. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. – Cambridge Univ. Press, 2003. – 260 p. URL:
<https://rm.coe.int/1680459f97>
302. From Linguistic Diversity to Plurilingual Education: Guide for the development of language education policies in Europe (main Version, 2007). – Council of Europe. –URL: www.coe.int./lang.
303. García-Romeu, Juan. Análisis de necesidades para la programación de cursos de fines específicos. Actas del III Congreso Internacional de Español para Fines Específicos - Utrecht, noviembre 2006. URL:
https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/ciefe/pdf/03/cvc_ciefe_03_0014.pdf
304. Llorián G., Susana. Los retos de la certificación del español con fines específicos//Revista Nebrija de Lingüística aplicada a la enseñanza de Lenguas, ISSN-e 1699-6569, N°12, 2012. URL:
<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5236089>
305. Bruquetas, Francisco. Spanish for engineers. Using English to Learn Spanish. – Lulu.com, 2013. – 276 c. ISBN: 978-0-578-11958-URL:
https://books.google.com.ua/books?id=MdVHCgAAQBAJ&pg=PP4&hl=ru&source=gbs_selected_pages&cad=1#v=onepage&q&f=false
306. Soto Aranda, Beatriz. Didáctica de las lenguas para fines específicos // Revista Cálamo FASPE, N°65, págs. 1-15, 2017. ISSN-e 1136-9493. URL:
<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=7435640>
307. Schmidt F., Carlos, Nieves V., Iolanda. Competencias del docente de lenguas para fines específicos: abrir la puerta a la complejidad // El Español como lengua para la innovación profesional: Artículos seleccionados del VI Congreso Internacional de Español para Fines Específicos (CIEFE) / coord. por Andreu Van Hooft, ISBN 978-90-806886-7-4, págs. 75-86, 2018. URL:
https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/ciefe/pdf/06/cvc_ciefe_06_0010.pdf
308. Морська Л. І. Методична система підготовки майбутнього вчителя іноземних мов до використання інформаційних технологій у навчанні учнів: Монографія. – Тернопіль: ТНТУ ім. Володимира Гнатюка, 2007. – 243 с. URL:
http://catalog.library.tnpu.edu.ua:8080/library/DocDescription?doc_id=556959

309. Ніколаєва С. Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): [навч. посібник]. – К.: Ленвіт, 2008. – 235 с. URL: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/270/Nikolaieva.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
310. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с. ISBN: 978-4-966-48995-48141. URL: <https://kmaesm.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/bigych-o.-b.-borysko-n.-f.-boreczka-g.-e.-ta-in.-2013-metodyka-navchannya-inozemnyh-mov-i-kultur-teoriya-i-praktyka.pdf>
311. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу // Іноземні мови. – 2010. – № 2. – С. 11–18. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1327210
312. Черниш В. В. Європейський досвід підготовки вчителя іноземної мови. Посібник / В. В. Черниш // Бібліотечка журналу «Іноземні мови». – Вип. 1/ 2008. – К.: Ленвіт, 2008. – 64 с. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknlu_Ptp_2012_21_10
313. Квасова О. Г. Основи тестування іншомовних навичок і вмінь: Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2009. – 119 с. URL: ISBN 978-966-8995-28-6
314. Тарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти: [навч. посібник]. – К. : ІНКОС, 2006. – 248 с. URL: <https://z-lib.io/book/16313709>.
315. Shyshkov, Volodymyr. Lingüística en esquemas y tablas// Tirant lo Blanch apuntes, 2017, 142 p. URL: https://www.libreriavenylee.com/es/libro/linguistica-en-esquemas-y-tablas_D430220106
316. Тарнопольський О. Б., Кабанова М. Р. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі: підручник. – Дніпро: Університет ім. Альфреда Нобеля, 2019. – 256 с. URL: https://lib.duan.edu.ua/images/PDF/filol/filol_20.pdf
317. III Congreso de hispanistas de Ucrania. Actas. – 2012. – V. 1. – 243 p. URL: https://ahiucr.org.ua/wp-content/uploads/2015/06/Congreso-ACTAS_Sebastopol-2012.pdf
318. Nesterenko, Oleg. Enseñar ELE con Internet: Principios didacticos y criterios de selección de recursos// III Congreso de hispanistas de Ucrania. Actas. – 2012. – V. 1. – P. 221-228. URL: https://ahiucr.org.ua/wp-content/uploads/2015/06/Congreso-ACTAS_Sebastopol-2012.pdf
319. Martinova, Ala. Liceo de lenguas extranjeras de Lugansk. Ucrania. Estructura y metodología de la enseñanza del español en el Liceo de lenguas extranjeras de Lugansk// III Congreso de hispanistas de Ucrania. Actas. – 2012. – V. 1. – P. 207-220. URL: https://ahiucr.org.ua/wp-content/uploads/2015/06/Congreso-ACTAS_Sebastopol-2012.pdf

320. Нестеренко, О. А. Методика навчання студентів мовних спеціальностей другої іноземної мови після англійської: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук / О. А. Нестеренко. – Одеса. – 2012. – 20 с.– URL: dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/949
321. Сутуліна, Л.Г. Навчальний посібник з португальської мови [Текст]: / Л. Г. Сутуліна – Д.: РВВ ДНУ, 2012. – 120 с. URL: sutulina.posib.portu.pdf
322. Langenscheidt. Самовчитель португальської мови. Практичний курс - книга з аудіосупроводом. ISBN: 9786177462490 https://litera-shop.com.ua/index.php?route=product/product&product_id=1151
323. Portuguese in three months. - 2022. - 256 p. URL: <https://www.yakaboo.ua/portuguese-in-3-months-with-free-audio-app>
324. Португальська, розроблена Прямим Методом. – 2024. URL: [ps://bukva.ua/catalog/browse/347/1/799094](https://bukva.ua/catalog/browse/347/1/799094)
325. Листопад О. Теорія і практика освітніх інновацій в контексті проектно-дослідницького підходу. Порівняльно-педагогічні студії. № 1–2, 2010
326. Мариновська О. Я. Проектно-впроваджувальна діяльність як складова педагогічної інноватики. Український педагогічний журнал. 2015. № 2. С. 158-173
327. Годованюк Т.Л. Використання інноваційних технологій вчителем математики у старшій школі. Математика в школі. 2013. № 2. С. 22–31.
328. Глумачний словник сучасної української мови: загальноживана лексика. за заг. ред. В. Калашника. Харків: ФОП Співак. 2009. 960 с.
329. Антонюк Л.В., Зарудня Т.О. Дослідження готовності майбутніх вчителів математики до навчально-дослідницької діяльності. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2012. Вип. 33. С. 215-223
330. Краснобокий Ю.М., Ткаченко І.А. Проектно-дослідницька діяльність студентів-магістрантів – необхідна складова формування їх професійної компетенції. Науково-дослідна робота в системі підготовки фахівців- педагогів у природничій, технологічній і комп'ютерній галузях: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (19-20 вересня 2019 р., м. Бердянськ). Бердянськ: БДПУ, 2019. С. 145-146
331. Ачкан В.В. Підготовка майбутніх учителів математики до інноваційної педагогічної діяльності : монографія. Київ : Освіта України, 2018. 307 с.
332. Раков С.А. Формування математичних компетентностей учителя математики на основі дослідницького підходу в навчанні з використанням інформаційних технологій : автореф. дис... д-ра пед. наук : 13.00.02. Харків, 2005. 44 с.

333. Моторіна В.Г. Формування проектної компетентності майбутнього вчителя математики. Вісник Черкаського університету. Педагогічні науки. Черкаси, 2017. № 16. С. 75–83.
334. Ачкан В.В. Педагогічна практика як складова системи формування готовності майбутніх учителів математики до інноваційної педагогічної діяльності. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2018. № 52. С. 211–214.
335. Чашечникова О.С. Підготовка майбутнього вчителя математики до ефективної професійної діяльності у сучасних умовах. «Проблеми математичної освіти» (ПМО – 2017): матеріали міжнародної науково-методичної конференції (м. Черкаси, 26-28 жовт. 2017 р.). Черкаси: ФОП Годієнко, 2017. С. 30–31.
336. Ілляшенко В. Я. Дослідницька діяльність як чинник формування професійних компетентностей майбутнього вчителя математики. Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми теорії і методики навчання математики: до 70-річчя кафедри математики і теорії та методики навчання математики НПУ імені М. П. Драгоманова», 11–13 травня 2017 р., Київ, Україна. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. С. 169-170
337. Розуменко А.О. Науково-дослідна робота студентів як необхідна складова професійної підготовки майбутніх учителів математики. Проблеми та перспективи фахової підготовки вчителя математики : зб. наук. пр. за матеріалами міжнар. наук.- практ. конф. (м. Вінниця, 26-27 квіт. 2012р.). Вінниця : ВДПУ, 2012. С. 196–197.
338. Джеджула О.М., Зінченко Д.В. Проектно-дослідницька діяльність як основа розвитку творчого мислення студентів ВНЗ. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2011. С. 273-277
339. Бевз В.Г., Годованюк Т. Л. Педагогічні інновації у побудові курсу «Методика навчання математики. Проблеми підготовки сучасного вчителя : зб. наук. пр. Уманського державного педагогічного університету. Умань : Візаві, 2017
340. Frenk J., Frenk J., Chen L., Bhutta Z. A., Cohen J., Crisp N., Evans T. et al. Health professionals for a new century: transforming education to strengthen health systems in an interdependent world. *Lancet*. 2010. Vol. 376. Issue 9756. P. 1923-1958.
341. Булах І.Є., Войтенко Л.П., Антоненко Ю.П. Моніторинг якості медичної освіти. Міжнародний досвід. Медична освіта. 2018. № 3. С. 1-9.
342. Завгородня Т.К. Зарубіжний досвід моніторингу якості вищої освіти в дослідженнях вітчизняних науковців. Педагогічний альманах. 2020. № 45. С. 165-171.

343. Климова Г. Забезпечення якості вищої освіти: європейський та вітчизняний досвід. Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. Т. 2. № 57. <https://doi.org/10.21564/2663-5704.57.276677>
344. Магрламова К. Розвиток якості вищої медичної освіти у Великій Британії. Молодь і ринок. 2018. № 1/156. С. 97-103.
345. Куницька А. Моніторинг якості вищої освіти Великої Британії і України: специфіка, критерії, методи. Дидаскал. 2020. № 20. С. 275-278. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/13867>
346. Акімова О.В., Пустовіт Г.П., Магрламова К.Г. Загальні підходи до національної системи кваліфікацій майбутніх лікарів у Великій Британії. EUROPEAN HUMANITIES STUDIES: State and Society. 2019. Вип. 17. № 1. С. 30-53.
347. Олексіна Н. О., Волосовець О. П., П'ятницький Ю. С. Медична освіта: відповіді на виклики сучасності. Медична освіта. 2018. № 2. С. 35–41.
348. Бабаєв В.М., Стадник Г.В., Момот Т.В. Цифрова трансформація в сфері вищої освіти в умовах глобалізації. Комунальне господарство міст. Серія: Економічні науки. 2019. № 2. С. 2–9.
349. Дебич М.А. Теоретичні засади інтернаціоналізації вищої освіти: міжнародний досвід : монографія. Ніжин: ПП Лисенко, 2019. 408 с.
350. Ісаєва О., Шумило М. Оновлені стандарти освіти лікарів – фахівців нової генерації. Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology. 2018. Vol. VI (72). № 174. P. 10–13.
351. Muhammad O. (2024.). Mastering Project Success with a Project Roadmap Template <https://www.linkedin.com/pulse/mastering-project-success-roadmap-template-pfmp-pgmp-rmp-acp-ace-3knyf>
352. Зосим М. (2023). Дорожня карта: Визначення, інструменти, приклади (Roadmap: Definition, Tools, Examples). <https://www.maxzosim.com/dorozhnia-karta/>
353. Колесніков Д. (2022). Що таке дорожня карта проекту та як її створити. <https://brainlab.com.ua/uk/blog-uk/shho-take-dorozhnya-karta-proektu-ta-yak-yiyi-stvoryty>
354. Сухомлин О. (2023). Що таке “Дорожня карта” і чому це важливо для вашого бізнесу? <https://digital.staff-capital.com/uk/що-таке-roadmap-i-чому-це-важливо-для-вашого-б/>
355. Microsoft 365 Team, (2019). Project roadmaps: Tips and templates that can improve your skills. <https://www.microsoft.com/en-us/microsoft-365/business-insights-ideas/resources/project-roadmaps-tips-templates>

356. Поремчук Є. (2024). Як зробити дорожню карту робочим інструментом? <https://.com/@y.poremchuk/як-зробити-дорожню-карту-робочим-інструментом-f5114a86ddb5>
357. ATLIASSIAN company. How to create an effective project roadmap in 8 steps. <https://www.atlassian.com/agile/project-management/create-project-roadmap>
358. Чередниченко А. (2023). Roadmap для освітніх проєктів. Як спланувати та вдосконалити процес навчання. <https://www.work.ua/articles/expert-opinion/3208/?setlp=ua>
359. Voitsekhivska I. (2024). Digital Transformation in Education: Technology Modernization Roadmap for K-12. <https://www.eliftech.com/insights/digital-transformation-in-education/>
360. Miguel O.& Serrano A. (2007). Learning Roadmaps for Higher Education. https://www.researchgate.net/publication/229019974_Learning_Roadmaps_for_Higher_Education
361. Gallemore D. (2019). Using Roadmaps To Create Deeply Digital Lessons For Students. <https://michiganvirtual.org/blog/using-roadmaps-to-create-deeply-digital-lessons-for-students/>
362. Радкевич Н. (2021). Дорожня карта діяльності закладів дошкільної освіти у 2021/2022 н. р. <https://vseosvita.ua/library/prezentacia-dorozna-karta-dialnosti-zakladiv-doskilnoi-osviti-u-20212022-nr-480463.html>
363. МОН (2024). Дорожня карта навчання державною мовою та мовами корінних народів і національних меншин. <https://euroosvita.net/index.php/?category=1&id=8158>
364. Гриневич Л. (2022). Дорожня карта НУШ від Лілії Гриневич: дати, цілі, напрямки. <https://osvitoria.media/experience/dorozhnya-karta-nush-vid-liliyi-grynevych-daty-tsili-i-napryamky/>
365. Гриневич Л. (2021). Нова українська школа. Дорожня карта реформи базової та профільної школи / Вакуленко Т., Гриневич Л., Лінник О. та інші; за заг. ред. Л. Гриневич. АКМЕ ГРУП, 2021. https://reosvita.org/wp-content/uploads/2021/10/re-osvita_karta_press-new2.pdf
366. Кабінет Міністрів України (2023). Дорожня карта розвитку професійної (професійно-технічної) освіти для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2023 р. № 372-р <https://ips.ligazakon.net/document/MUS39615>
367. Гнаткович Т., Котусенко О.& Оначко О.(2022). Дорожня карта вчителя мовно-літературної галузі: інструментарії оцінювання (для 5 та 6 -11 класів закладів загальної середньої освіти). https://cprvmr.edu.vn.ua/uploads/main_folders/Ukr_mov/2023/Дорожня%20карта.р

368. Дорожня карта вступника в магістратуру 2024. <https://osvita.ua/master/umovy/86543/>
369. Державна служба України з етнополітики та свободи слова (2024). Дорожня карта до багатомовної політики: зберегти мови, збудувати інклюзивне суспільство. <https://dess.gov.ua/dorozhnia-karta-do-bahatomovnoi-osvity-zberehty-movy-zbuduvaty-inkliuzyvne-suspilstvo/>
370. Проценко О., Юрочко С. (2015). Інноваційна компетентність педагога: зміст і структура. Молодь і ринок. 2015. № 5 (124). С. 51–55. <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2022/1/14.pdf>
371. Ігнатович О. М. (2009). Психологічні основи розвитку фахової інноваційної культури педагогічних працівників: монографія. Київ, 2009. 287 с. http://psychology-naes-ua.institute/files/pdf/avtoreferat_ignatovich_1556732803.pdf
372. Дзюбенко Ю. Л. (2020). Інноваційна компетентність учителя як складова його професійної компетентності. Модернізація управління в контексті вимог Закону України «Про освіту»: матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції; [за заг. ред. проф. Р. Черновол-Ткаченко, проф. О. Мармази, доц. О. Гречаник]. Ч. 1. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди. С.110 -115. <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/2bfe7011-2bcf-4050-830e-068924325808>
373. Ляшенко К. І. (2021). Сутність поняття «інноваційна компетентність майбутнього вчителя початкових класів». Засоби навчальної та науково-дослідної роботи, вип. 56.82 – 56. <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/sciencemeans/article/view/4649>
374. Ovbiagbonhia R. (2021). Learning to innovate: How to foster innovation competence in students of Built Environment at universities of applied sciences, 220 pages. PhD Thesis, Wageningen University, Wageningen, the Netherlands. DOI: 10.18174/550908Thesis
375. Радкевич В. (2024). Розвиток інноваційної компетентності викладачів закладів професійної освіти: теоретичні аспекти. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741812/1/MonPoland_Radkevych_2024.pdf
376. Дичківська І. (2015). Інноваційні педагогічні технології: підручник. 3-тє вид. доповн. Київ: Академвидав. 304 с. <https://academia-ps.com.ua/product/306>
377. Загородній С. (2017). Розвиток у керівників загальноосвітніх навчальних закладів інноваційної компетентності у системі післядипломної освіти. автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. педаг. наук: спец. 13.00.04. Теорія і методика професійної освіти. Вінниця. https://vspu.edu.ua/content/specialized_academic_council/doc/2017/Zahorodnii_S/diss.pdf

378. Штефан Л. (2020). Інноваційна компетентність сучасного педагога. Інноваційна педагогіка. 2020. № 24. С. 170–173. http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/24/part_2/36.pdf
379. Ващенко Л. М. ред. (2012). Інноваційна модель організації навчального процесу в інститутах післядипломної педагогічної освіти: науково-методичний посібник. Київ: Педагогічна думка, 2012. 140 с. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/6998/1/Ващенко_Пустова__т_д.pdf
380. Ursin, J., & Huutinen, H. (2010). Mitä korkeakoulutuksessa opitaan? Esimerkkinä AHELO. In R. Laukkainen (Eds.) PISA, PIAAC, AHELO. Miksi ja miten OECD mittaa osaamista? Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 17, Yliopistopaino, pp. 65–70.
381. Chell, E., & Athayde, R. (2009). The identification and measurement of innovative characteristics of young people. NESTA. <https://eprints.kingston.ac.uk/id/eprint/5985/2/Chell-E-5985.pdf>
382. Національна рамка кваліфікацій – Україна. (2021). https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2021-11/ukraine_ua.pdf
383. Iskandarova, S., et al. (2023). Factors development of teachers' competence in improving the quality of education. BIO Web of Conferences. Vol. 65. EDP Sciences. https://www.researchgate.net/publication/373654107_Factors_development_of_teachers%27_competence_in_improving_the_quality_of_education